

ВІРА і ЖИТТЯ

4•2023

БЛАГОСЛОВЕННЯ
ВІД
ВИПРОБУВАННЯ

НАВЕРНЕННЯ
ДО БОГА

ЧИ ВАРТО
МОЛИТИСЯ?

Святе
Письмо

У НОМЕРІ:

4	Проповідь БЛАГОСЛОВЕННЯ ВІД ВИПРОБУВАННЯ	Вальдемар ЦОРН
6	Мала кафедра ВІРОГІДНІСТЬ СВЯЩЕННОГО ПИСАННЯ	Віктор ТАНЦЮРА
8	Поезія О КНИГО КНИГ!	
10	Проза ОСТАННІЙ ПОКЛИК	Микола ВОДНЕВСЬКИЙ
13	Роздуми вголос НАВЕРНЕННЯ ДО БОГА	Віктор ЦАНДЕР
16	Есе ДИХОТОМІЯ, АБО ЖИТТЯ НА МІСЯЦІ	Любов СЕРГЕЄВА
18	Пережите НОВІ ГОРИЗОНТИ	Леонід ФАЄР
20	Духовна стаття Є ПРО ЩО ПОДУМАТИ	Біллі ГРЕМ
22	Хочу знати ЧИ ВАРТО МОЛИТИСЯ?	Микола ВОДНЕВСЬКИЙ
24	Духовна стаття НА ВСІ ЧАСИ	Павло НЕСМІЯНОВ
28	Пережите НОВИЙ ЗАПОВІТ	Вальдемар ЦОРН
29	Свідчення У ВАГОНІ	Володимир МАРЦИНКОВСЬКИЙ
30	Листи читачів СТАТТЯ ПРО ПОКАЯННЯ...	

ПУТІВНИК

Микола ВОДНЕВСЬКИЙ

*Є безліч книг, і в будь-якій
Ми про життя-буття читаєм.
Та Добра Звістка лиш в огні
Для всіх знедолених лунає.*

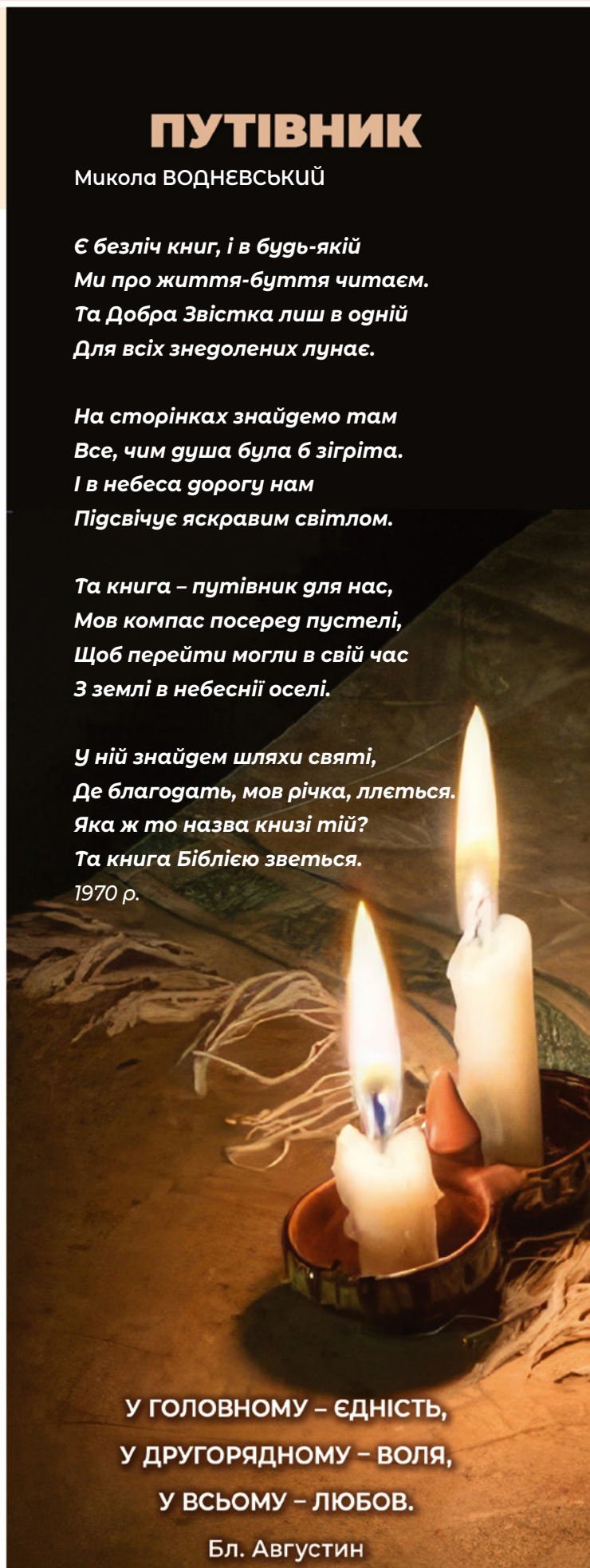
*На сторінках знайдемо там
Все, чим душа була б зігріта.
І в небеса дорозу нам
Підсвічує яскравим світлом.*

*Та книга – путівник гля нас,
Мов компас посеред пустелі,
Щоб перейти могли в свій час
З землі в небесній оселі.*

*У ній знайдем шляхи святі,
Де благодать, мов річка, ллється.
Яка ж то назва книзі тій?
Та книга Біблією зветься.
1970 р.*

**У ГОЛОВНОМУ – ЄДНІСТЬ,
У ДРУГОРЯДНОМУ – ВОЛЯ,
У ВСЬОМУ – ЛЮБОВ.**

Бл. Августин

СЛОВО БОЖЕ

Людина, людство потребують надійного фундаменту – чогось дуже стійкого, що може стати і опорою, і орієнтиром у деградованому світі.

Коли навкруги все нестійке, – усе відносно не тільки в питаннях моралі, а й у життєвих орієнтаціях. Коли опори, на які ми опиралися, стають зовсім не опорами, коли те, що здавалось абсолютно надійним, – наразі хитке.

Люди орієнтуються на відомих осіб, на успішних, на тих, хто, здається, має непохитні підвалини, на яких упевнено будує своє життя. Але минає деякий час, і ми знову бачимо, що немає нічого в цьому світі непохитного.

Є єдиний фундамент, непохитна опора, абсолютна правда – це СЛОВО БОЖЕ. Його істинність, незмінність перевірені тисячоліттями. Воно не є істиною тільки на сьогодні. Воно – істина для життя вчора, сьогодні й навіки.

За ним стоїть авторитет Самого Бога – це Його Слово.

Воно – тверда основа, на якій будувати своє життя можна сміливо, впевнено й натхненно.

Якщо не Слово є нашою основою, орієнтиром, точкою відліку, то всі інші наші опори врешті руйнуються. І ми, по факту, не маємо нічого стійкого, за що можемо вхопитися.

Господь сказав, що Він пильнує Слово Своє, щоб воно в точності збулося. «...Бо Я пильную

Свого слова, щоб справдилось воно» (Єр. 1:12).

Усе сказане Богом у Його Слові – незмінне й непохитне.

Воно єдине є абсолютним безпомилковим дороговказом для кожного, хто не хоче змарнувати своє життя.

Цінуймо Його як найбільший скарб, як неперевершений дарунок Неба, як свідчення великої любови й турботи про нас.

**Василь
ДАВИДЮК,**
головний редактор

**«Я ПИЛЬНУЮ СВОГО СЛОВА,
ЩОБ СПРАВДИЛОСЬ ВОНО».**

Єр. 1:12

Випробовуйте
самих себе, чи ви в вірі,
пізнавайте самих себе.

2 Кор. 13:5

БЛАГОСЛОВЕННЯ від ВИГ

Випробування, згідно зі словником, це «дія за значенням дієслова “випробовувати”; перевірка об’єкта з метою оцінити якісь його чесноти». Мета випробування – утвердження, створення чогось довговічного, перевіреного, надійного, але в жодному разі не руйнівного.

Ми, християни, заявляємо, що віримо у своє спасіння й ідемо за Ісусом Христом, що ми – вірні... Але іноді нас огортають сумніви: ми не впевнені в тому, що дійсно спасенні, чи достатньо нашої віри.

До чого закликає Писання? Що воно говорить про нас – тих, хто вірить в Ісуса Христа? Воно закликає нас випробовувати себе. Це означає – перевіряти свою віру на істинність (тобто чи істина те, у що я вірю?) і на міцність (чи можу покласти на свою віру й на те, у що вірю?).

Як ми можемо випробувати віру на практиці? Що для цього потрібно? Ми можемо поставити собі такі запитання: як у мене з’явилася віра? що її живить? на чому вона тримається?

Пам’ятаєте притчу про сіяча? У ній Христос згадує про людей, які вчасно не перевірили свою віру. Ісус каже:

«А що на кам’янистому ґрунті, – це ті, хто тільки почує, то слово приймає з радістю; та кореня не мають вони, вірують доточно, – і за час випробування відпадають» (Лк. 8:13). Тож перевіряти себе та свою віру – надважлива для нашого життя справа!

Перевірка на істинність

Ми знаємо, що справжня віра має небесне походження. Що це означає? Те, що вона від Слова Божого. «Віра від слухання, а слухання через Слово Христове», – говорить Писання.

Про неї, цю віру небесного походження, пише апостол Павло, просячи Господа просвітити очі християнських сердець: «Щоб ви зрозуміли, до якої надії Він вас закликає... і яка безмірна велич Його сили в нас, що віруємо за виявленням потужної сили Його, яку виявив Він у Христі, воскресивши із мертвих Його, і посадивши на небі праворуч Себе» (Еф. 1:18–20).

Зверніть особливу увагу на слова «віруємо за виявленням потужної сили Його». Для того, щоб ми дійсно

повірили, або, як кажуть, увірували, потрібні слово від Бога та Його сила. Це та сила, що воскресила Ісуса Христа з мертвих і посадила Його праворуч Бога. Тобто наша віра – справа Божя в нас. І лише ця віра спасає. Тільки вона здатна «посадити нас праворуч слави» і свого часу піднести «на лоно Авраама».

Чому ми віруємо? Це питання може і має поставити собі кожен.

Павло закликає нас перевіряти, чи істинно те, у що ми віримо. І одразу ж перевіримо себе, своє серце: «Випробуйте самих себе, чи ви в вірі, пізнавайте самих себе. Хіба ви не знаєте самих себе, що Ісус Христос у вас? Хіба тільки, що ви не такі, якими мали б бути» (2 Кор. 13:5). Себе потрібно відчувати, перевіряти, чи справді ми – християни й чи віримо, тобто чи істина те, у що ми віримо.

То яка основна ознака істинної віри, за словами Павла? Повторю: «Випробуйте самих себе, чи ви в вірі, пізнавайте самих себе».

На яке питання ми маємо відповідати? Чи вірю я, що Христос живе в мені з усією Його силою, мудрістю і святістю? Це найважливіша реальність віри: Христос живе в нас. Усе інше – релігія. Проста, примітивна й поширена релігія. Тому перше випробування або перевірка на істинність нашої віри: чи справді Христос живе в нас?

Ми можемо, навіть повинні молитися словами псаломсвіця: «Випробуй, Боже, мене, – і пізнай моє серце, досліди Ти мене, – і пізнай мої задуми, і побач, чи не йду я дорогою злою, і на вічну дорогу мене попровадь» (Пс. 138:23–24).

ВІПРОБУВАННЯ

Перевірка на міцність

Друга важлива справа – перевірка віри на міцність. Чи існує віра лише як розуміння та прийняття якоїсь богословської істини? Чи віра жива, чи виявляється та діє? Господь на це прохання – випробуй моє серце – відповідає просто й конкретно: Він нашу віру випробовує. Це випробування – перевірка на міцність. Він, як нам у такі моменти іноді здається, залишає нас наодинці зі спокусою. Наведу кілька прикладів із Писання для ілюстрації, як Він це робить.

Дві сестри та Лазар

Захворів Лазар, друг Ісуса Христа. Сестри його повідомили про це Вчителя. Але замість того, щоб одразу піти до Віфанії, Ісус зволікав іще два дні, щоб віра сестер могла бути перевірена, а віра учнів – випробувана. Ця історія є уроком для всіх читачів Євангелія. Ісус сказав, щоб зачекали трохи, а потім вони підуть до хворого. Коли ж Христос прийшов туди, то сказав сестрам, що їм

треба лише вірити Йому. І перш ніж воскресити Лазаря, Ісус помолився вголос, а потім додав: «Я сказав це, щоб увірували».

Іноді Бог допускає в нашому житті такі обставини, які для інших стають свідченням Його сили.

Апостол Павло

Чоловік хворів так, що йому здавалося, ніби ангели сатани б'ють його кулаками. Тричі благав він Господа, але не отримав зцілення. Богові було завгодно залишити Павла з його хворобою, щоб чоловік не возвеличувався. Господь сказав: «Моя сила здійснюється в немочі». І Павло відповідає: «Краще я буду хвалитись своїми немочами».

У Посланні до галатів Павло пише, що галати були готові віддати йому свої очі, коли він проповідував їм Євангеліє в немочі тіла. Тобто він, імовірно, після прозріння в Дамаску продовжував страждати на хворобу очей. І ця хвороба супроводжувала апостола аж до смерті, коли його за проповідь відрубали голову.

Апостол Петро

Петро запевняв Христа, що готовий померти за Нього. І тоді Господь випробовує чоловіка, щоб Петро міг побачити, чого варта його віра. Тричі він зрікається свого Вчителя і Спасителя.

Наша віра випробовується, коли нас наздоганяють спокуси. Про це пише випробуваний Господом апостол у своєму посланні: «Улюблені, не дивуйтесь огневі, що вам посилається на випробування, немовби чужому випадку для вас. Але через те, що берете ви участь у Христових стражданнях, то тіштеся, щоб і в з'явленні слави Його раділи ви й звеселялись» (1 Пет. 4:12–13).

«Немовби чужому випадку для вас». Увірувавши, ми очікували, що тепер не матимемо більше спокус: Христос пробачив гріх, від його влади звільнив, перемогу дарував... А потім відчуваємо, що є в нас десь глибоко, а іноді прямо й на поверхні щось старе, гріховне, мерзенне. І ми бентежимося.

Петро ніби говорить: «Не соромся! Це природно. Не вважай, що цього в тебе не повинно бути». У Петра це малодушність і страх. Або залежність від думки інших... Як він це переміг? Чи не переміг? Переміг!

Ісус зустрів його, відкликав убік і тричі запитав, чи любить Його Петро. Апостол сповідав свою любов до Христа. Але цьому передувало покаєння. Після цього малодушним і боязким Петро більше ніколи не був: ні перед синедріоном, ні перед царем Іродом, ні в Римі, де його розіп'яли вниз головою, бо не вважав себе гідним померти такою самою смертю, як його Господь.

Що ж є для нас тим випробувальним полігоном, де проходить перевірка нашої віри? Випробування на жадібність? Зустрінемо її ще більшою жертвовністю. Запальність? Вирішимо більше ніколи не підвищувати на людей голос. Непрощення? Не згадуватимемо минуле, хоч би якою сильною була спокуса «виговоритися». Ми знаємо, що це просто спокуса від нашого тіла.

Джерело спокус

Що про це говорить апостол Яків? Він каже: «Майте, брати мої, повну радість, коли впадаєте в усілякі випробовування, знаючи, що досвідчення вашої віри дає терпеливість. А терпеливість нехай має чин досконалий, щоб ви досконали та бездоганні були, і недостачі ні в чому не мали... Блаженна людина, що витерпить пробу, бо, будши випробувана, дістане вінця життя, якого Господь обіцяв тим, хто любить Його. Випробовуваний, хай не каже ніхто: "Я від Бога спокушуваний". Бо Бог злом не спокушується, і нікого Він Сам не спокушує. Але кожен спокушується, як надиться й зводиться пожадливістю власною» (Як. 1:2–4, 12–14).

Яків, брат Господа нашого Ісуса Христа, переконує нас, що віра перевіряється реакцією на спокуси плоті, тобто, за нашими словами й ділами видно й нашу віру. Це і є друге, практичне випробування нашої віри на міцність: за вчинками, словами, поведінкою та характером.

Віра без діл мертва. Яків каже: «Бо як тіло без духа мертво, так і віра без діл – мертва!» За вченням Писання, віра жива, міцна відрізняється від мертвої справами. Віра – чинна. Тобто не тільки потрібно щось не робити, а навпаки – робити. Однак робити протилежне тому, до чого спонукає нас спокуса.

Апостол Павло переконує нас жити за вірою. Він навчає нас, як це необхідно робити: «І кажу: ходіть за духом, – і не вчините пожадливістю тіла».

Висновки

Ми можемо перевірити свою віру на істинність, поставивши запитання: чи сприймаємо ми реальність життя Христа в нас як даність?

По-перше, чи вірю я в те, що Христос живе в мені? Для Павла це одкровення стало вихідною точкою його служіння як апостола. Він пише: «Коли ж Бог... уподобав виявити мною Сина Свого... я не радився зараз із тілом та кров'ю... а пішов...» (Гал. 1:15–17).

По-друге, чи виявляється це життя в нас на ділі? Не теоретично, а на практиці. Іншими словами, чи жива в нас віра, яка виявляється в думках, словах, вчинках і, зрештою, у зміні нашого характеру? Це і є випробування на міцність.

Закінчу словами людини, яка знає, що означає впасти в спокусу, зрадити Христа, отримати знову прощення і надію, а потім до хресної смерти залишатися Йому вірною: «Тіштеся з того, засмучені трохи тепер, якщо треба, всілякими випробовуваннями, щоб досвідчення вашої віри було дорогоцінніше за золото, яке гине, хоч і огнем випробовується, на похвалу, і честь, і славу при з'явленні Ісуса Христа. Ви Його любите, не бачивши, і віруєте в Нього, хоч тепер не бачите, а вірувавши, радієте невимовною й славною радістю, бо досягаєте мети віри вашої – спасіння душам» (1 Пет. 1:6–9).

Вальдемар ЦОРН

ВІРОГІДНІСТЬ СВ

Багато разів, коли я розповідав людям Євангеліє, наводячи цитати зі Священного Писання, вони мені казали, що не вірять у достеменність Біблії. Аналізуючи спілкування з десятками тисяч людей, з якими ділився Благою Звісткою, я дійшов висновку, що найкращий спосіб довести співрозмовнику вірогідність Біблії – це навести приклади здійснення біблійних пророцтв. Такий спосіб добре описано в деяких курсах з благовістія. Іноді люди не усвідомлюють важливість цієї особливості Біблії, оскільки не знають, що пророцтва повністю відсутні в письмових джерелах інших релігій, як наприклад,

у писаннях Будди або ж Конфуція. У Корані є лише одне пророцтво. Це пророцтво Мухаммеда про те, що повернеться він до Мекки. Звісно ж, він виконав своє пророцтво. А Біблія містить кілька тисяч пророцтв, і практично всі вони мають точний, детальний і конкретний характер. Тільки про Ісуса Христа у Старому Заповіті, завершеному за 400 років до Його народження, записано понад триста пророцтв, тож навіть скептики й атеїсти не намагаються сьогодні стверджувати, що це написано після народження Христа. Там детально описано родовід, народження, служіння, страждання, смерть і воскресіння Ісуса.

Усі біблійні пророцтва, яким настав час справдитися, справедлилися достеменно та вчасно. Наприклад, пророцтва про Вавилон, який фактично був найвеличнішим містом світу всіх часів зі знаменитими тисячами садами Семіраміди, одного із семи чудес світу. За часів, коли Вавилон був столицею світу, пророк Єремія промовив приголомшливі пророцтва: «Товстий мур вавилонський аж до основ буде знищений...» (Єр. 51:58). За свідченнями Геродота й інших стародавніх джерел, висота стін становила приблизно 65 метрів, а ось товщина – близько 62 метри. Жодне місто світу за всіх часів не

*Біблія містить кілька тисяч пророцтв,
і практично всі вони мають точний,
детальний і конкретний характер.*

мало стін, які за потужністю сягали навіть третини стін Вавилону. Дослідники та мандрівники останніх століть свідчать, що їм не вдалося виявити жодних слідів стін Вавилону. А, наприклад, Велика китайська стіна, що не є настільки товстою та

позиції на річці Євфрат; земля дуже родюча. Нині на місці Вавилону – гола пустеля з руїнами колишніх величних палаців. Бог ніби кидає людям виклик: хочете спростувати Писання – побудуйте на місці Вавилону хоча б невелике

Божої. Олександр Македонський захворів на лихоманку і за кілька днів помер. А руїни Вавилону, як і раніше, стоять мовчазним свідченням істинності Священного Писання.

Це лише одне з тисяч пророцтв, якими рясніє Біблія. Точне виконання цих пророцтв – явний доказ того, що їхній автор – Сам Бог, Який

СВЯЩЕННОГО ПИСАННЯ

міцною, стоїть і досі, хоча за віком вона старша за стіни Вавилону.

У Книзі пророка Єремії сказано, що від гніву Господа земля Вавилону «незамешкана буде та стане спустошенням уся» (Єр. 50:13). І далі Єремія проголошує безпрецедентне пророцтво: «І не буде заселений він вже навіки, і не буде замешканий він з роду в рід» (Єр. 50:39).

Багато міст Близького Сходу час від часу зазнавали руйнувань, але згодом їх знову відновлювали. Видимих причин для перешкоджання відновлення Вавилону не було: місто мало пречудове розташування і з торговельної, і з військової

селище. Адже Бог сказав, що там ніколи не житимуть люди й місце назавжди залишиться в запустінні. Але знайшовся чоловік, який вирішив відновити легендарний Вавилон. У його розпорядженні були всі багатства світу. То був Олександр Македонський. Підкоривши увесь світ, він вирішив влаштувати торговельний шлях із Вавилону до Єгипту, а у Вавилоні збудувати головну столицю своєї всесвітньої імперії. Він спорядив для цього 600 тисяч людей, але... відразу впав від руки

і дав людям Біблію як справжнє Боже Слово. У Книзі пророка Ісаї (46:9–10) написано: «Я Бог, і немає більш Бога, й нікого, як Я, що звіщаю кінець від початку, і наперед – що не сталося ще».

**Віктор
ТАНЦЮРА**

О КНИГО КНИГ!

Валерій БРЮСОВ

О Книго книг! То хто ж не знає,
Як в дні мінливі та журні
Ти тих зціляєш, хто вручає
Знеможений свій дух тобі!

У череді видінь незмінних
Є досконала чистота
Проникливих святих сторінок,
Твоя дитяча простота!

Не бліднуть образи святії,
Що можемо в тобі зустріть:
Ось слухається Єва зм'я,
А Ной з голубкою стоїть.

Застигло в горах все в час грізний –
Ось батько й син, вівтар в огні,
Живий Рахілі образ ніжний,
Ізраїль-Яків у борні.

А хто, відкинувши всі плани,
Не плакав, як колись читав,
Що Йосип обіймався з братами,
Як славу і хвалу дістав?!

А хто не пломенів душею,
Як товщу років проламав
І бачив сяйво Моєсея,
Що на горі скрижаль тримав?!

Різець, і олівець, і фарби,
Й вірші, і струни золоті –
Ще більше в колоритні барви
Вдягають образи оті!

Який поет, який художник
Натхнення з тих скарбів не брав:
Єврей, християнин, безбожник
У тебе мудрости черпав.

Думок же стільки геніальних
В тобі спроможні прочитать:
Крізь відблиск сторінок кришталевих
Нам мрії геніїв зорять.

Ти – вічнонова є щоднини,
І днів не було б скільки тих –
Ти вівтарем є для людини,
О Бібліє! О Книго книг!

Ти – правда таїнства святого,
Ти – одкровення, ти – завіт,
Дарунок від Самого Бога
Для всіх людей до скону літ!
1918 р.

НАШЕ БАЖАННЯ

Микола ВОДНЕВСЬКИЙ

Лине звістка тривожная –
Аж мурахи по тілі:
Відступило безбожнеє,
Та диявол у ділі.

Знову поділи створюють,
Слово знов перекручують.
Де любов та з покорою?
Лиш докори озвучують.

Он – сини фарисееві,
Що пильнують святині,
Розділялись віки тому,
Розділяються й нині.

До кінця все це котиться
На мінорній октаві.
І скоріше вже хочеться
Стріти Господа в славі.

Тож гряди, як обіцяно,
Ти, наш Спасе, за нами!
Щоби славити віддано
Твоє Ім'я віками.
1991 р.

МІЙ ПРИХИСТОК

Микола ВОДНЕВСЬКИЙ

Щодня у червень цей пірнаючи,
Тіньок в наметі маю знов.
Я, твори класиків читаючи,
Мир для душі так й не знайшов.

Порожніх мрій дурман зникаючий,
Немов ранковий пар роси.
А от Писання розгортаючи,
Я чую тихі голоси:

«Дивися, луки наче золотом,
Це сонечко змогло накрити.
Нумо скоріш з сердечним болем тим
Втечім з полону марноти!

І в тиші, що вся світлом всіяна,
Де не буває тінь густа,
Знайдеш притулок свій омріяний
В ногах Спасителя Христа».

Відкинув сумніви задавлені,
Доба нового настає.
Щасливий тим, що все ж прославлений
Душі моєї Лікар є.
1969 р.

НАПИСАНО!

Віра КУШНІР

Живее Слово і листи, нам послані,
У меч з'єдналися, щоб відсіч гідну дати.
Руба диявола одним отим «Написано!»,
І той ніщо не зміг на це сказати.

«Написано! Написано! Написано!» –
Син Божий з владою на це відповідав.
Сам Словом був і, як в спокусах вистояв,
Пішов на хрест, і перемогу дав!

По Слову – викуплення звершене й дароване,
По Слову Божому – взяв гріх Він й поборов.
Голгофа воскресінням коронована,
І Дух Святий вогнем з небес зійшов.

Пізнайте Слова істинне ви значення,
Воно про Мене свідчить завжди вам!
У Ньому – сила, грішникам пробащення,
І щит, і шолом, й меч духовний нам.

Водою Слова Бог дає напитися,
Годує хлібом Слова Він Своїх.
Могутнім Словом Божим: «Так НАПИСАНО!» –
У боротьбі зі злом зміцняє їх.

Живее Слово, що із неба зіслане,
Зродило нас, у серці в нас живе.
Ми за Христом повторимо: «Написано!» –
І тим ворожі мури розірвем!
2003 р.

Останній

У вузьких похмурих коридорах великої кам'яної казарми у Бремені 13 листопада 1950 стояла мовчазна черга. Тут були українці, поляки, чехи, естонці, латиші – словом, люди «дванадцяти мов». Тут були літні та юні, чоловіки та жінки, підлітки та діти. Черга просувалася швидко, жваво працювала канцелярія. Тривала остання перевірка для переселення до Америки. Нас усіх уже опитали й перевірили набагато глибше та ширше, ніж у радянських анкетах: підраховували зуби, перевірили кров, виявили спорідненість, національність, походження тощо. А завтра вже на пароплав.

Невелика група християн євангельського сповідання скористалася цією нагодою, щоб кожному, хто вирушає в далеку дорогу, вручити Євангеліє рідною мовою. Біля вихідних дверей, наприкінці черги, були два столи з книгами та брошурами. Кожен, хто отримав номер на пароплав, підходив до нашого столу з радісним обличчям.

Ми запитували німецькою:

– Якою мовою ви говорите? – І, отримавши відповідь, давали кілька брошур зі словами: – Ось вам у дорогу для корисного читання. Обов'язково прочитайте! Це важливо для вас. А Євангеліє не бажаєте?

– Так, прошу, якщо можна.

Коли всі запаси літератури добили кінця й на наших столах майже нічого не залишилося, раптом розчахнулися двері й на порозі з'явився ксьондз. Він жбурнув кілька Євангелій до моїх ніг і рішуче наблизився. Обличчя його викривила злоба, невеликі припухлі очі від гніву налилися кров'ю, руки тремтіли.

– Хто вам дозволив роздавати ці комуністичні книжки? Це московська пропаганда!

– Ні, це не московська пропаганда, а Євангеліє Господа нашого Ісуса Христа.

– Ви безбожники! – шаленів ксьондз, за спиною якого стояв

ПОКЛИК

поліцейський. – Хто вам дозволив це робити?

– Начальник табору, – відповів я і назвав його ім'я.

– Гаразд, – сказав поліцейський, звертаючись до ксьондза, – ходімо, дізнаємося...

Маленький товстенький чоловічок обернувся нібито по команді й, мелькаючи накрохмаленим комірцем на тлі товстої почервонілої шиї, загубився в допитливому наговті. Більше його не бачили.

Але за хвилину до столу підійшов чорнявий хлопець і недбало кинув на стіл Євангеліє, яке ми щойно йому дали.

– Фанатики! Забиваєте людям голови, – гнівно пробурчав він.

Я подивився на цього парубка з гарними рисами обличчя, і почуття глибокого жалю наповнило моє серце.

Уранці вогні в барачному гуртожитку спалахнули раніше, ніж зазвичай: люди готувалися на пароплав. У всіх настрій обнадійливий, веселий: попереду чекала багата Америка.

Збираючись у далеку дорогу, емігранти викидали непотрібні речі в бочки, виставлені в коридорах. У приміщенні лунали жваві голоси, усюди грюкали дверима, люди вирушали з валізами.

Я залишав барак останнім. Серед старого зношеного взуття, розбитих чашок, закопчених каструль, казанків та іншого домашнього начиння, викинутого через непотрібність, я побачив декілька нових Євангелій. Це були книги, які лише вчора ми роздавали людям. Важко усвідомлювати, що багато людей настільки нешанобливі до Слова Божого, що так сміливо

й ризиковано відкидають Його поклик.

Я підняв книги й узяв їх на пароплав. Знав, що знадобляться.

На подвір'ї табору я розповів про це знайомому літераторові.

– Нудна ця книга – Євангеліє... Читав колись. Вигадки все те, – промовив він. – Але в Бога я вірю. Я ж не безбожник.

– Звідки ми знаємо про Бога, якщо не з Євангелія? – здивувався я.

– А що треба знати про Бога? Визнавати Його можна і без Євангелія.

– Річ не у визнанні. Повірити треба і прийняти Христа як Спасителя, – говорив я дорогою до пароплава.

– Як на мене, то краще раз побачити, ніж сто разів повірити. Більше користи. Навіщо вірити, коли нічого не видно? – рішучим тоном відповів літератор.

– А як бачити, якщо очі заплющені? – запитав я.

– Ну, це вже, скажімо, не так... Очі в мене орліні. Політичних проїдисвітів наскрізь бачу, – не без гордості закінчив літератор і одразу ж переключився на свою улюблену тему про націоналістів.

І ось 14 листопада в темну, непроглядну ніч пароплав «Генерал Гаррі Тейлор» потужно здригнувся, глухо загудів і, помітно погойдуючи наші койки, відшвартувався, взявши курс на Америку.

Уранці, під час проходження Ла-Маншем, пароплав відчайдушно гоїдало. Листопад – складний місяць для плавання. Ішов сильний дощ, рвучкий вітер не давав відчинити двері, щоб вийти на палубу. Високі морські хвилі здіймалися стіною, били в корабель, кидаючи його мов

тріску. Багато хто захворів на морську хворобу: сидів на сходах з білими мішечками наготові. Мене неабияк нудило. Насилу я вибрався на палубу, яку для безпеки обтягнули канатом. Хотів подихати свіжим морським повітрям. Назустріч мені, згинаючись під сильним вітром, два матроси поспішно несли ноші. Я пішов за ними. Біля корми стояло кілька пасажирів і еміграційний чиновник, а на підлозі горілиць лежав чоловік. Я глянув на нього, і небувале хвилювання охопило мене з голови до ніг. Це був той самий хлопець, який лише два дні тому у Бремені не схотів мати Євангеліє, жбурнувши його на стіл. Вузкий гарний рот був напіврозкритий, наче він хотів щось сказати, помутнілі очі – розплющені. Мокрий поривчастий вітер недбало тріпав його густе чорне волосся.

Незабаром ми довідалися про нещастя, яке сталося на пароплаві. Молодий пасажир, страждаючи на морську хворобу, вийшов уранці на палубу. Проголюючись, він послизнувся і від сильного пориву вітру впав навznak, ударившись головою об залізні ґрати. Матроси знайшли його вже мертвим.

Удень я зустрів у їдальні літератора. Він їв з апетитом, і я заздрив йому. Морська хвороба оминула чоловіка.

– Ось вам тема для правдивої розповіді, – сказав я і нагадав йому про фатальну смерть молодого пасажира, на якого, як говорили його друзі, у Чикаго чекала наречена.

– Я не люблю таких тем, – пробурчав літератор. Він явно був не в гуморі.

Наступного дня еміграційні чиновники дозволили провести євангелізаційне зібрання. У великій залі пароплавного клубу зібралися люди. Літератора не було, хоч я його запрошував.

Після обіду вітер був помірним. Уперше ми бачили над океаном велике червоне сонце. Невгамовно кричали ненажерливі чайки. Біля бортів стояло безліч пасажирів.

Раптом на палубі з'явилися матроси, одягнені в парадну форму. Мотори різко перейшли на тихі оберти, корабель майже не рухався.

– Що це означає? – запитав я судіа.

– А ти хіба не знаєш? Похорон. Ходімо ближче, подивимось...

Тіло нещасного хлопця, захищене в мішок, підняли на палубу. До нього прив'язали цементну брилу для ваги. На борту закріпили спеціальну дошку.

Прийшов капелан – молодий серйозний американець. Він розгорнув Євангеліє і почав читати: «Блаженний і святий, хто має частку в першому воскресінні! Над ними друга смерть не матиме влади... І дало море мертвих, що в ньому, і смерть і ад

дали мертвих, що в них, – і суджено їх згідно з їхніми вчинками» (Об. 20:6, 13).

Я роззирнувся. Поблизу стояв літератор. Слухаючи капелана, він поринув у глибокі роздуми. Усе стихло. Тільки легкий вітерець тріпав зоряний американський прапор, здійснений над тілом, і ледь чутно поскрипували снасті.

Потім пролунала команда. Безшумно ковзнув по дошці білий мішок і, важко гупнувши об воду, обдав великими бризками борт судна. Знову заревіли машини, і, набираючи швидкість, корабель продовжив шлях, залишаючи по собі бурхливий пінистий слід.

Уже було темно, коли в натовпі, що безцільно снував по палубі, я помітив літератора.

– Ви знаєте, – сказав він, – після сьогоднішньої події в мене зник інтерес до політики. Напевно, я зміню курс. Час і про душу подумати...

– Бог вам у поміч, – промовив я, не приховуючи радості. – Будете щасливі. Не пошкодуєте.

– До речі, чи не маєте ви зайвого Євангелія? – трохи зніяковіло запитав літератор наприкінці розмови. – Мені треба дещо подивитися.

Він охоче прийняв Новий Заповіт – той самий, який я знайшов серед сміття у бременському гуртожитку. Гадаю, чоловік зберігає його й понині.

Микола ВОДНЕВСЬКИЙ

Навернення

Деякі богослови вважають, ніби люди не мають свobodної волі, а якщо мають, то тільки для творення зла¹. Феномен навернення до Бога є важливим аргументом на користь того, що людина має свobodний вибір сказати «так» своєму Творцеві та Його волі. І не лише сказати, а й навернутися до Господа всім серцем.

Під наверненням (СЗ «шуб», НЗ «метаноя») маємо на увазі «зміну устрою життя, навернення до живого Бога»². Це «цілком нове становище людини щодо Бога та Його волі, яке включає всі сфери її життя. Навернення – це радикальний, особливий поворот людини до Бога як її відповідь на Божий

заклик і підготовчу діяльність»³. Новий Заповіт говорить про навернення як про нове фокусування людської волі на Богові, як про повернення додому до Господа життя зі сліпоти й омани (див. Дії, 26:18; 1 Пет. 2:25). Саме поняття «навернення» вказує на радикальність рішення, цілковитий розворот людини, яка йшла в смерть, а потім зупинилася, «отямилася», як блудний син (див. Лк. 15:17), і навернулася до Христа.

Завдяки апостолу Павлові знаходимо в Біблії деякі елементи опису навернення до Бога. Два важливі елементи він згадує у свідченні про свою віру у Христа цареві Агрипі, цитуючи слова Ісуса: «Визволяю тебе від твого народу та від поган, до

яких Я тебе посилаю, – відкрити їм очі, щоб вони навернулись від темряви в світло та від сатаниної влади до Бога, щоб вірою в Мене отримати їм дарування гріхів і долю з освяченими» (Дії, 26:17–18). За словами Ісуса, навернення передуює відкриття духовних очей людини на реальність свого гріховного стану перед Богом. Апостол Павло стверджує, що покривало сліпоти і самоправедності лежить на серцях грішних людей, оскільки «засліпилися їхні думки... “коли ж вони навернуться до Господа, тоді покривало здіймається”» (2 Кор. 3:14, 16), і воно «здіймається» винятково Христом. Зняте покривало дає людині можливість спрямувати свій розум, почуття та волю під керівництво Бога.

Розгляньмо суть навернення.

Зміна сфери буття

У наведеному вище свідченні апостола Павла перший елемент навернення – це звернення від темряви до світла, тобто зміна сфери буття. Це насамперед означає перехід від незнання Бога до пізнання Його, що Він є любов, явлена у Христі. Це означає також і звернення серця від зла до добра. Темрява означає тут вимір людського буття, що визначається відсутністю стрижня в житті, безнадійністю й безвихіддю. Темрява – це відсутність сенсу життя, тяжке катування докорів сумління і страждання. Темрява включає також почуття самотності, ізоляції та приреченості. Це ми отримали у спадок від наших прабатьків Адама

та Єви, коли вони порушили завіт з Богом, зробивши крок із блаженства в екзистенційну невідомість. Апостол Іван говорить нам про темряву як про спосіб життя, який деякі люди полюбили, і тому прямують у смерть (див. Ів. 3:19, 36).

Одні люди стогнуть і страждають усе життя. А інші шукають вихід зі свого сумного становища, прислухаючись до голосу сумління – голосу Бога, Який запрошує кожну людину та чекає на її навернення. Це прагнення Батька (див. Ів. 6:44), яке реалізується через Слово й Дух і переживається людиною суб'єктивно розумом, почуттями і волею, відкриває її духовні очі.

Ісус Христос – Спаситель від сфери темряви, Він «Світлом правдивим був Той, Хто просвічує кожну

людину, що приходить на світ» (Ів. 1:9). Господь любить усіх людей, і Він не позбавив нікого з нас Свого рятівного світла. Це була мета приходу Ісуса Христа на землю. Він каже: «Я, Світло, на світ прийшов, щоб кожен, хто вірує в Мене, у темряві не зоставався» (Ів. 12:46). Ісус запрошує людей прийти з темряви до світла в Ньому: «Я Світло для світу. Хто йде вслід за Мною, не буде ходити у темряві той, але матиме світло життя» (Ів. 8:12). Навернутися – означає ухвалити рішення, що відгукується на заклик Спасителя, Який любить, кличе і чекає на повернення блудного сина.

Але тут більше. При наверненні до Бога треба повернутися спиною до темряви та обличчям до світла. При наверненні людина повертається

спиною до всього, що стосується царства темряви, і наvertsється всім серцем до Ісуса Христа – справжнього Світла.

Зміна господаря життя

Другий елемент навернення – це звернення від влади сатани до Бога, тобто зміна господаря життя, оскільки людина не може служити двом панам (див. Мт. 6:24). Завіт Бога з Адамом був завітом послуху (див. Бут. 2:16–17). Виконуючи його, людина мала вічне життя у блаженстві. Через гріхопадіння Адам залишив благословення заповіту з Богом і опинився під прокляттям Господа разом із дияволом (див. Бут. 3:14–19), якого послухав. Вибір непослуху поставив Адама в стан «загиблої людини», зробив його рабом гріха й диявола, хоча при створенні призначенням людини було жити в гармонії з Господом, любити Бога й людей.

Гріх у біблійному розумінні – не стільки грішні справи, такі як обман, злодійство чи вбивство, а більше те, що відповідає грецькому розумінню – «хамартія», тобто невлучення в ціль, недосягання життя відповідно до призначення. Тому невіра, тобто ігнорування Бога та Його волі, – найбільший гріх, що веде до смерті. Нам, людям, неможливо досягти нашого призначення без благодати Господа, яка веде нас до Христа.

Ісус вирішив проблему гріха, взявши його на Себе (див. Ів. 1:29), чим перемиг диявола в його посяганнях на наші душі. Тому при відверненні від рабства влади гріха людина наvertsється до свободи в Ісусі Христі. Апостол Яків показує нам, як позбутися влади диявола. «Тож підкоріться Богові та спротивляйтесь дияволу, – то й утече він від вас. Наблизьтесь до Бога, то й Бог наблизиться до вас. Очистьте руки, грішні, та серця освятить, двоєдушні! Журіться, сумуйте та плачете! Хай обернеться сміх ваш у плач, а радість у сум! Упокоріться перед Господнім лицем, і Він вас підійме!» (Як. 4:7–10). Дієслова «підкоріться», «спротивляйтесь», «наблизьтесь», «упокоріться» – усі в наказовому способі. Очевидно, що навернення до Бога від влади сатани передбачає рішення, вибір і дію волі зректися влади диявола й ухвалити рішення прийняти панування Бога у своєму житті. Це означає прийняти Ісуса, Який стукає в серце (див. Об. 3:20). Людині треба почути голос Христа, відчинити двері свого серця і впустити Господа для постійного спілкування з Ним.

Навернення до Ісуса є єдиним шляхом отримання дару спасіння. Людина сама повинна прийти і відкрити серце, щоб отримати спасіння по благодаті через віру (див. Еф. 2:8).

Зміна предмета поклоніння та цінностей

Третій елемент навернення – це звернення від ідолів до Бога, тобто зміна предмета поклоніння та цінностей. Ми читаємо про християн у Солуні, що вони «навернулись до Бога від ідолів, щоб служити живому й правдивому Богові» (1 Сол. 1:9). Іншими словами, вони вирішили «від оцих ось марнот навернутись до Бога Живого» (Дії, 14:15), залишили оманливий предмет поклоніння й обрали істинний – Господа. Солуняни, як у притчі про кошовну перлину (див. Мт. 13:46), дізнавшись про одну найдорожчу, вирішили залишити фальшиві цінності й покласти всі свої сподівання та надії на Христа.

З християнської термінології відомо, що ідоли – це сурогати істинного предмета поклоніння, тобто поклоніння творінню замість Творцю. Таким ідолом найчастіше є наше власне «я», де шкала цінностей і пріоритетів приблизно така: я – моє життя – мої інтереси – мої цілі – мої плани й лише потім десь Бог та інші люди. Після навернення шкала цінностей змінюється: Бог – інші люди – я – моє.

Інший ідол у житті – це служіння мамоні, тобто багатству. Це срібололюбство, користолюбство й пов'язані з ними махінації, нечесність, обман, злочини. З вищенаведеного місця Писання ми бачимо, що солуняни обрали життя за призначенням Божим, залишивши позаду фальшиві предмети сподівання та поклоніння. Вони відвернулися від мертвих ідолів і наvertsлися до живого Бога. Люди наvertsлися до Господа не тільки, щоб вирішити свої особисті проблеми і стати добрими людьми, а щоб служити живому й істинному Богові. Із цитованого послання ми бачимо свідчення їхнього навернення: вони стали розповсюджувачами Слова Божого – благовісною церквою навіть за межами свого регіону, «до кожного міста прийшла ваша віра в Бога» (1 Сол. 1:8). Тобто вони

були церквою з дієвою вірою. Їхню віру бачили в поведінці, стосунках і справах. Їхнє перетворене життя не потребувало коментарів.

Свідкуючи цареві Агрипі про своє навернення, апостол Павло говорить про наказ Ісуса Христа проповідувати євреям і язичникам, «щоб покаюлися й навернулись до Бога, і чинили діла, гідні покаяння» (Дії, 26:20). Тут зміст проповіді апостола Павла показує нам три дії волі, до яких він закликає людей:

а) щоб покаюлися, тобто усвідомили, що вони грішники, сповідуючи свої гріхи перед Господом;

б) щоб навернулись до Бога, тобто стали спиною до гріха та диявола й обличчям до Господа;

в) щоб чинили діла, гідні покаяння, тобто щоб життя відображало їхнє навернення до Бога.

Хоча покаяння і навернення за своєю суттю тісно пов'язані, важливий не стільки сам акт покаяння, як цілковите навернення до Бога з наступними радикальними змінами в мисленні, стосунках і діях. Із цього видно, що справжнє навернення до Бога є винятково радикальним. Воно – «або/або», тобто виключає третю позицію.

Ісус каже, що «ніхто двом панам служити не може» (Мт. 6:24). Навернення – це не додати ще й Христа до інших предметів віри й надії. Навернення до Бога – це залишити все старе, замінити все на одного – Спасителя Ісуса Христа.

Зміна напрямку життя

Навернення – це вольове рішення та дія. «Верніться до Мене, – говорить Господь Саваот, – і вернусь до вас, говорить Господь Саваот» (Зах. 1:3). Тут, у першій частині, заклик Господа звернутися до Нього апелює до нашої волі, а обіцянка «вернусь до вас» стосується Його благодати⁴. Читаємо слова Ісуса: «Покайтеся, бо наблизилось Царство Небесне!» (Мт. 4:17); і «збулися часи, – і Боже Царство наблизилось. Покайтеся, і віруйте в Євангелію!» (Мр. 1:15). Друга проповідь апостола Петра завершується закликом:

«Покайтеся ж та наверніться, щоб Він змилювався над вашими гріхами» (Дії, 3:19).

Справжнє навернення до Бога, що веде до спасіння, супроводжується сповіданням Ісуса Христа Господом. Апостол Павло говорить римлянам: «Бо коли ти устами своїми визнаватимеш Ісуса за Господа, і будеш вірувати у своїм серці, що Бог воскресив Його з мертвих, то спасешся, бо серцем віруємо для праведности, а устами ісповідуємо для спасіння» (Рим. 10:9–10). Ми бачимо тут дві вольові складові навернення до Бога – «вірувати» і «сповідувати», які водночас є умовою нашого спасіння, що видно з висловлювання «визнаватимеш... і будеш вірувати... то спасешся».

І потім слідує висновок як встановлена універсальна закономірність: «Бо серцем віруємо для праведности, а устами ісповідуємо для спасіння». Віра не залишається суто особистою справою, тільки в серці. Предмет віри – Ісус Христос – переповнює серце наверненого. Звідси і спасенний результат – сповідання устами, «бо чим серце наповнене, те говорять уста» (Мт. 12:34).

¹ Лютер М. Рабство волі.

² Rienecker F. Lexikon zur Bibel. Wuppertal: R. Brockhaus Verlag, 1983, 194.

³ Там само.

⁴ St. Augustine, On grace and free will, Nicene and Post-Nicene Fathers, First series, Vol. 5: Saint Augustin: Anti-Pelagian Writings, Hendrickson Publishers, 1994, 448.

Навернення до Бога залучає всю людину. Це не лише когнітивний, тобто свідомий крок, він включає також і наші почуття, і волю. Навернення – це акт волі людини, рішення залишити життя в темряві, владу диявола, ідолів і приліпитися всім серцем до Спасителя та Господа життя.

Навернення до Бога – це виконання найбільшої заповіді Господньої: полюбити Господа Бога всім серцем своїм, і всією душею своєю, і всією своєю думкою та ближнього, як самого себе (див. Мт. 22:37–39).

Навернення до Ісуса Христа є зверненням від невіри до віри, від безвиході до надії, від нещастя до щастя, від смерті до вічного життя.

Плід навернення до Бога – це нове творіння в Ісусі Христі (див. 2 Кор. 5:17), яке робить усі ці благословення реальністю.

Навернення стало можливим, бо Христос помер за наші гріхи, закликає до Себе і тим, хто прийняв Його, дарує вічне спасіння.

**Д-р Віктор
ЦАНДЕР**

ДИХОТОМІЯ, АБО ЖИТТЯ Н

у нашому місті часто читають публічні лекції професори та кандидати різних наук – філологи, філософи, фізики тощо. Зараз їхня популярність зростає, оскільки поважна публіка сподівається знайти в розумних міркуваннях про творчість Гофмана, космогонії Стародавньої Греції чи теорії чорних дір відповідь на запитання: «Чому світ раптом перевернувся і коли він повернеться в колишній стан?»

Цього разу лектор вийшов до аудиторії, тримаючи в руках глобус, але не Землі, а її природного супутника, і сказав:

– Подивіться, які тут назви! Озеро Смерти, море Криз, океан Бур, затока Суворости. І всі вони так відповідають

нашому місцю проживання, що, припускаю, ми з вами тепер живемо на Місяці.

Хвилинна пауза. І аплодисменти – слухачі оцінили сучасну езопову мову. Утім, сама лекція пройшла нудно і мляво, що не дивно, оскільки науково-популярні міркування про закони діалектики та суб'єктивізм об'єктивності були надто далекі і для тих, хто слухає, і для того, хто говорить.

Тепер уже не згадаю, в якому журналі читала статтю про відому актрису, та й саму актрису не згадаю. Однак чорно-білий знімок як ілюстрація зачепив: кучерява дівчинка в пишній сукні, з величезним бантом і лялькою в руках, яка ненабагато менша за її господиню. Але голівне – дата: 1947 рік.

Раптом як наяву зазвучала неодноразово слухана розповідь батька про своє дитинство. «1947 був страшним. Голод у нашій області лютував такий, що деякі села повністю вимерли. Від недоїдання в мене настільки

розпух живіт, що я, дев'ятирічний пацан, не міг ходити: не бачив дороги перед собою. Пам'ятаю, як мати зварила дві мерзлі картоплини й віддала їх батькові, адже тому треба працювати. Я стояв тихенько осторонь, поки вона тонкою стружкою знімала чорну шкірку, а коли пішла, то підбіг до того місця і, зібравши все до найменшого шматочка, стрімко проковтнув». На цьому місці він завжди починав витирати очі великими зашкарубленими пальцями, і спогади обривалися.

Розглядаючи портрет чарівної дівчинки – шкарпетки, туфельки, шлярки, – подумала: «Відстань між столичною дівчинкою та сільським хлопчиком – менша за чотириста кілометрів, це якщо потягом. А по життю – як між Землею та Місяцем».

Так буває: люди живуть в одній країні, в один і той час, але в різних державах або навіть на різних планетах. У когось – піонерські загони, дворовий футбол, конкурси пісні й танцю, телефільми, модні джинси та найсмачніше морозиво у світі. В інших – той же футбол, ті ж шкільні лінійки, той самий гімн по радіо о шостій ранку. І морозиво, звісно, таке ж смачне. А ще – таємна Біблія, богослужіння на околиці міста і страх перед комісіями, уповноваженими та різноманітними перевіряльниками. В одних – щасливе дитинство, або здається таким, – за що подяка батькам, школі та керівним товаришам. В інших – не менш щасливе дитинство, але слова подяки, крім батьків, адресовані іншим інстанціям. І держава як дволикий Янус (був такий ідол у римлян) на одних дивиться з добрим підморгуванням знайомих плакатних очей, а на інших – хижим вовчим оком, що погрозово палахкотить у темряві.

Дихотомія, або двоїстість, характерна для цього світу, коли дві різні сутності об'єднані в одне. Начебто схожі зовні й навіть, здається, злиті воєдино, а насправді абсолютно різні сутності за своєю природою.

За часів Старого Заповіту дихотомію становили Ізраїль і решта світу: жили в одну епоху, в одних межах тодішньої цивілізації, але в різних системах, на різних «планетах», суть яких визначалася відносинами з Творцем.

За часів Христа невидимий кордон між двома частинами буття змістився з видимої області (кордон Ізраїльського царства) в невидиму (серце людини) і збільшився – до земних царств наблизилася Царство Небесне. Збільшилася й ворожнеча, оскільки немає і не може бути примирення між ними: одне має залишитись, а інше зникнути. І цей розлом дедалі шириться, щоб досягти свого апогею під час Другого пришествя. Християнин повинен бачити і розлом, і дихотомію, і причинно-наслідкові зв'язки.

Ось, наприклад, буремні 90-ті і ставлення до них: ті, хто жив у світі програми «Время» та «Пригоди Електроніка», згадують кризу як жах-жах, але для тих, хто був християнином у Радянському Союзі, цей же час – час благодати і свободи. Монстр войовничого атеїзму впав, і двері спасіння широко розчахнулися для величезної кількості людей, зокрема і для тих, хто не бачив другої особи звіра в дитинстві. На жаль, не бачать вони його й зараз і продовжують ностальгувати про богоборчу систему, за якої «вода була мокрішою, а трава зеленішою».

Колись і Земля, і Місяць припинять своє існування, принаймні, у справжньому вигляді. Зникнуть монстри з двома головами, десятима рогами, тридцятьма руками. Перестане двоїтися в очах і в голові. І Господь збере у Своєму Царстві тих, хто чув лише Його голос і вмів відрізнити праву руку від лівої.

НА МІСЯЦІ

І раптом на короткий термін, лише на чверть століття, майже збіглися дві особи Януса, злилися, здавалося, в один образ. І зійшлися разом ниточки долі тих, хто потайки читав Біблію, і тих, хто потайки курих. Зійшлися на порозі церков, двері яких раптом розчахнулися вільно та широко. Напевно, ох як погано було на той час «князю перському», як недобре, як тоскно. Ну, нічого, перетерпів. Тепер надолужує. Два різні образи – дбайливий і звіриний – знову почали відшаровуватись один від одного, розділятися, розходитися. А разом із ними почали розшаровуватися й ті, хто в дитинстві жив на різних планетах. Одні побачили звичний вовчий оскал і каламутний погляд садиста, інші почули знайому мелодію пацюка, який ще в дитинстві заворожував своєю теледудкою. І раптом з'ясувалося, що брати і сестри не розуміють одне одного, бо змалку знали цього монстра з різних боків. І раптом виявилось, що ми знову живемо і на Землі, і на Місяці.

Любов СЕРГЕЄВА

Я народився за радянських часів у країні, де панував атеїзм. Але премудрий Бог і це може скерувати на користь тим, хто Його шукає. Так було й зі мною.

У школі, де я навчався, у вестибюлі були оформлені атеїстичні стенди. Усе зроблено для того, щоб переконати учнів, що все сталося само собою з нічого, що нікого Бога і Творця немає і не може бути. Я часто зупинявся біля цих стендів з думкою: «Як це щось із нічого може статися? Ось навіть камінь не може зрушити з місця сам по собі, його має хтось штовхнути». Книжки антирелігійного змісту стверджували, що Біблія бреше, але ніхто з нас не бачив цієї Біблії та не читав.

У мене виникло непереборне бажання ознайомитись із цією книгою, але де і як можна її дістати, я не знав. Запитував у багатьох,

але всі здивовано знизували плечима. Цієї книги ніхто не мав.

Думки про Бога та бажання прочитати Біблію мене не полишали.

Мені було вже 20 років, коли дізнався, що наш старий сусід має Біблію. Я попросив у нього. Чоловік неохоче, але все ж таки дав мені почитати. Уже на першій сторінці я прочитав: «На початку Бог створив Небо та землю». Створив усе – Бог. Це вже звучало краще, ніж те, що все сталося з нічого.

Звичайно, багато з того, що я читав у Біблії, було для мене незрозумілим, але те, що я розумів, наближало до Бога, і я неодноразово в серці говорив: «Господи, якщо Ти існуєш, відкрийся мені!»

Навесні 1949 року в місті Фергані проходив я одного разу повз

православну церкву. Щось потягнуло мене зайти всередину. Я зайшов, став біля порога та почав прислухатися до слів священника, який стояв спиною до народу і щось читав мовою, яку я ніяк не міг зрозуміти. «Хіба можна це розуміти?» – думав я.

Я люблю свою мову, але тут, у церкві, де хочеться почути правду про Бога, нічого не міг зрозуміти. Священник читав по-старослов'янськи. І тут мимоволі майнула думка: «А може, справді Маркс має рацію, що релігія – це опіум для народу й побудована на обмані?»

Як і багато радянських людей, я не вірив у дива. «Чудеса може творити лише Бог, – думав я, – але чи є Він насправді?» У природі та її законах людина може бачити

ГОР

НОВІ ІЗГОЛОНТИ

могутність Бога, однак для цього в неї мають бути відкриті очі. Тільки тепер це розумію. Доки Бог не відкриє духовного зору, людина залишатиметься сліпою. Але щирому шукачеві правди Божої Бог відкриється обов'язково.

Того ж таки 1949 року, восени, я несподівано захворів і зліг. Турбував нестерпний головний біль, висока температура, біль у кістках, якого я ніколи раніше не відчував. Я пролежав чотири доби. Лікар давав мені препарати, від яких я не відчував жодного полегшення.

У цій хворобі я згадав про Бога. У сутінках четвертого дня я почав молитися Йому: «Господи, якщо Ти є, зціли мене, підними з ліжка». Я повторював ці слова багато разів. Думав, що якщо Господь є, то

я поступово одужаю, хоча це, мабуть, не переконало б мене в існуванні Його. І Господь явив диво: раптом мене осяяло якесь світло і біль у моєму тілі відразу ж зник. Разом із болем зникли й сумніви щодо існування Бога.

Я пережив чудо. Дотик Божий викликав у мені почуття провини перед Господом і каяття, усвідомлення власної гріховності. Я просив у Творця прощення і за невіру, і за те гріховне життя, яким жив.

Важко передати словами почуття людини, яка нещодавно відчувала холодний дотик смерті, а тепер сповнена радості зцілення та Господнього прощення. Мене переповнювала радість. Я відчував, що Ісус Христос, про Якого я читав у Євангелії, торкнувся мого

немічного тіла. Я схопився на ноги, вибіг на подвір'я і першій людині, що трапилася мені на очі, сказав: «А ви знаєте, що є Бог?! Христос воскрес із мертвих! Він щойно відродив мене до нового життя!»

Після цього я запалав бажанням читати Біблію (а власної в мене тоді не було) і спілкуватися з людьми, які вірують в Ісуса Христа.

Дивним чином я дізнався про існування в місті церкви євангельських християн-баптистів. Наступної неділі я пішов на зібрання та пильно слухав живу проповідь Євангелія. Моє серце горіло вогнем любови до Бога й до людей. Після закінчення зібрання я підвівся зі свого місця і сказав усім присутнім, що щиро бажаю служити Господу. Я попросив помолитися за мене, і церква це зробила. Потім я попросив Біблію. Мені дали Біблію на кілька днів, і я почав вивчати Новий Заповіт.

Я прочитав, що Господь наказує людям не тільки вірувати в Нього, але й хреститися: «Хто увірує й охреститься, – буде спасений». Читаючи Книгу дій апостолів, я дізнався, що всі, хто повірив, повинні охреститися у воді в ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа. І я заявив церкві про своє бажання прийняти святе водне хрещення по вірі. На жаль, закон був такий суворий, що брати не могли мене хрестити до 25 років. І тільки в 1952 році я охрестився і став членом церкви євангельських християн-баптистів.

Відтоді минуло багато років. Шлях християнина нелегкий, але з Ісусом Христом усе можна здолати.

Бог відкрив мені шлях до Ізраїлю (за національністю я єврей), потім – до США. Тепер я, дружина й діти радіємо в Господі та намагаємося служити Йому всім, чим можемо.

Леонід ФАЄР

З журналу «Віра і життя», 3/1982

Є ПРО ЩО ПОД

Пекло – найнепопулярніша тема, яку тільки може вибрати проповідник для проповіді. Але я відчуваю спонукання від Духа Святого говорити на цю тему у світлі Писання.

Слово «пекло» часто можна почути в буденних розмовах. Якось я отримав лист від алкоголіка, де той скаржить, що його життя – справжнє пекло. Одна жінка якось написала мені, що два роки заміжжя були для неї суцільним пеклом. Нещодавно я відвідав жінку, яка вмирала від раку. Замість того щоб підкоритися Богові, вона запекла проти Нього своє серце. «Мій жакхливий стан змусив мене відвернутися від Бога. Я живу буквально в пеклі й не розумію, як Бог любови може допускати, щоб мої страждання були настільки нестерпними», – гнівалася хвора.

Люди вживають слово «пекло» за різних обставин. Учення про пекло в наш час не тільки не популярне

в церкві, воно там майже забуте. Переглядаючи у своїй бібліотеці книжки, видані за останні двадцять п'ять років, я знайшов зовсім трохи матеріалів на цю тему. Сьогодні проповідувати про пекло не заведено й не популярно. Ось чому багато так званих боговірних перестало вірити в пекло.

Читаючи Новий Заповіт, я був приголомшений великою кількістю текстів, які прямо говорять про пекло. Особливо багато про це навчав Христос. Можливо, деякі люди все ще пов'язують пекло з вигадкою та різними казками, в яких диявол зображений із хвостом і рогами, де тримає тризуб у руках і смажить грішників на пательні. Але це не те, що каже Писання. Біблія, яка свідчить нам про любов Божу та блаженство раю, розповідає також про страшний суд і вічне пекло.

Погоджуся, що тема пекла не дуже приємна для нас. Але є тільки одна Особа, яка може говорити про

пекло з Божественним авторитетом. Це – Христос. Він – єдиний «Син Людський, що на небі» і Син Божий, Який жив на землі, знає майбутнє людини, а також волю Божу про неї.

Зверніть увагу на слова Христа: «І не лякайтеся тих, хто тіло вбиває, а душі вбити не може; але бійтеся більше того, хто може й душу, і тіло вам занапастити в геєнні» (Мт. 10:28); «Тоді скаже й тим, хто ліворуч: "Ідіть ви від Мене, прокляті, у вічний огонь, що дияволів та його посланцям приготований"» (Мт. 25:41).

Я чув від деяких людей, що вони живуть за заповідями блаженства і тому не вірять у пекло. Але послухайте, що говорить Христос про пекло навіть у заповідях блаженства: «А Я вам кажу, що кожен, хто гнівається на брата свого, підпадає вже судові. А хто скаже на брата свого: "рака", підпадає верховному судові, а хто скаже "дурний", підпадає геєнні огненній» (Мт. 5:22).

Є багато інших місць Священного Писання, які підтверджують наявність пекла, про що говорить і Сам Христос. Але навіть тих віршів Писання, які наведені вище, має бути достатньо, щоб переконати нас, що пекло справді існує.

Біблія говорить про три види смерті: фізичну, духовну й вічну. Усі вони мають одне джерело – гріх, як написано: «Жало ж смерті – то гріх». Зауважте, що цей останній вид смерті – вічна смерть – Біблія називає пеклом.

А. Кронін у книжці «Ключі Царства Небесного» пише: «Пекло – місце, де немає абсолютно ніякої надії». І це

всерйоз. Тому людина повинна звертати увагу на всі слова Бога, особливо на Його застереження, які Він робить з любов'ю заради нашого спасіння.

Морок і пітьма пекла – це пляма у світобудові, але на цьому темному тлі особливо яскраво видно велич Божої любови та Його милосердя. Саме жахиття пекла і вічної смерті спонукало Бога реалізувати план спокути людства, здійснений Христом на Голгофському хресті. Якби людина не була безнадійно загиблою і втраченою для Бога, якби вона не перебувала на шляху до вічної темряви й мук, Бог не став би викуповувати її ціною ганьби, страждань і смерті «Сина Свого Однородженого». Але Бог так полюбив світ, що вирішив викупити і зробити для нас імовірними «народження від Духа Святого» та зміну нашої гріховної природи. Мета Божого плану спасіння – щоб ми, грішники, могли уникнути пекла. Хрест Христа – це перешкода, якір, що стримує людину від падіння в бездонну прірву темряви. Біблія говорить: «Заплата за гріх – смерть» (Рим. 6:23). Вічна смерть означає вічне відлучення від Бога.

По-друге, ми повинні боятися пекла ще тому, що Христос називає його місцем вічного покарання, «зовнішньою темрявою», «піччю вогненною», місцем, «приготованим дияволу та його посланцям», де «черв'як не вмирає, і не гасне огонь», де «плач і скрегіт зубів». Христос також зауважує, що, потрапивши в це місце, людина залишається у свідомості, її пам'ять і здібності зберігаються.

З розповіді про багатія та Лазаря видно, що багатій у пеклі, у стражданнях, здійняв очі й побачив Авраама та Лазаря. Багач цей був здатний не лише бачити, а й говорити. Він сказав: «Змилуйся, отче Аврааме, надо мною». У багатія збереглася також і пам'ять. Він пригадав, що на землі в нього залишилося ще п'ятеро братів (див. Лк. 16:28). Зауважте, це – Боже одкровення, слова Христа, не мої слова. Ісус досить широко висвітлив цю тему, щоб нам серйозно ставитися до цього місця мук і остерегатися його. Христос також каже: «І коли твое око тебе спокушає, – вибери його: краще тобі однооком ввійти в Царство Боже, ніж з обома очима бути вкиненому до геєнни огненної» (Мр. 9:47).

По-третє, є лише один шлях спасіння від пекла – через прийняття Христа як особистого Спасителя та Викупителя. Бог так полюбив нас, що віддав Свого Сина на хресну смерть замість нас. Бог зробив це, щоб визволити нас від провини за гріхи й від вічного засудження. Бог не творив людину для пекла, Він також не творив і пекла для людини. Пекло було призначене для диявола та його послідовників. Людина ж створена не для мук, а для блаженства, щоб перебувати у спілкуванні з Богом. Але від часу гріхопадіння пекло стало місцем, де виявляться і ті, хто за своєю волею відкинув Божу милість, відмовився від набутої Христом свободи, знехтував Сином Божим і Його жертвою.

Отже, якщо ви наполегливо й затаято відкидаєте єдиного Спасителя Ісуса Христа, живете з власної волі – ви слухаєтеся диявола. Зрештою, і ви розділите його долю, будете з ним і його ангелами у вічності. Ви загинете

ДУМАТИ

справді так. Щойно ви перестаєте сподіватися, то вже на порозі пекла.

Багато людей живе в пеклі злоти, гніву, образ, забобонів, нетерпимости, наклепництва, байдужости. Ми самі створюємо своє земне пекло свавіллям, егоїзмом, злопам'ятністю та іншими гріхами, якими рясніє наше життя. Завжди є нагода й можливість створити пекло на землі, і багато хто це пекло вже створив і не може з нього вибратися. Однак Біблія безперечно говорить не тільки про пекло, яке створюється на землі, а й про пекло як місце вічних мук, куди потрапить кожен грішник, який свідомо відкинув Христа і полюбив гріх.

Мене запитують: чому люди мають взагалі говорити на такі теми, як пекло, і боятися потрапити туди?

По-перше, тому що про пекло говорить і попереджає Сам Бог. А Він просто так нічого не говорить, кожне Його слово є важливим і має сприйматися нами

не тому, що Адам згрішив, а тому, що самі особисто, за власною волею, обрали шлях гріха. Ви опинитеся там за власні беззаконня. Біблія говорить, що «всі згрішили», «усі повідступали», «всі позбавлені Божої слави».

Багато хто запитує: що таке пекло – місце з вогненным полум'ям чи якийсь духовний стан? Мушу зізнатися, що Бог не дає повної ясності. Це таємниця, яка від нас прихована. Але в Писанні достатньо сказано, щоб розуміти, що пекло існує і воно відокремлює нас від Бога. Це «смерть друга», про яку сказано, що вона позбавляє нас святості, блаженства, радості, щастя й усього того, що Бог приготував тим, хто любить Його.

Люди готуються до всього, але тільки не до смерті, хоча смерть оточує і стосується нас прямо чи

опосередковано. Біблія говорить, що після смерті фізичної на людину чекає Божий суд. Людина, яка свідомо відвернулася від Бога в земному житті, не буде допущена до Божої присутності у вічності. Тому, якщо людина далека від Бога, вона вже перебуває на порозі пекла, і та прірва, яка відокремлює її від Господа, не зменшується, а збільшується з кожним днем життя. Моя мета – не налякати, а розповісти й застерегти, адже Сам Христос часто торкався цієї теми.

Ми створені не для життя у гріхах. Ми створені для святого життя, радості, миру, щастя та любові. Ми створені для блаженства у Бозі. І шлях хреста веде всіх нас, заблукалих, до Отчого дому. Христос – шлях. Він – двері. Він – життя. Не можна говорити про пекло, не вказавши на радість спасіння через Ісуса Христа й Божу любов. Його любов стає ще більш цінною, а благодать ще більш дієвою, коли вони відкриваються перед нами на тлі смерті, суду та пекла.

Закликаю вас серйозно подумати про це. Зверніться до Христа й залиште ваші гріхи. Покайтеся і прийміть Ісуса як особистого Спасителя. Бог любить вас, Він помер за вас на хресті. Віддайте Богові своє життя й підкоріться Його волі. Слідуйте за Ним щиро, від усього серця. Дякуйте Богові за помилування та застерігайте інших від вічної смерті, від пекла.

Д-р Біллі ГРЕМ

ЧИ ВАРТО МОЛИТИСЯ?

Нас часто запитують: «Чи треба молитися, коли Бог і без молитви все знає наперед?» Якщо відповісти коротко, то можна навести слова Христа – а Він сказав, що «треба молитися завжди, і не занепадати духом» (Лк. 18:1). Апостол Павло також підкреслює цю думку, кажучи: «Хочу я, щоб мужі чинили молитви на кожному місці» (1 Тим. 2:8).

Як усі ми потребуємо спасіння, бо грішники, так само всі потребуємо й молитви. Кожен має молитися.

Є груба помилка: «Мені молитися не обов'язково: за мене помоляться...» Ніхто за мене не може дихати, їсти, пити чи спати. Ніхто не може молитися замість мене. За мене молитися кожен може, але не замість мене. Кожен має сам покаятися, сам має навернутися до Христа.

Людина не може наблизитися до Бога і спілкуватися з Ним без молитви. Постійна молитва – одна з ознак відродженої людини. Бог не має німих дітей. Відмінна риса дітей диявола (див. 1 Ів. 3:10) – вони

ніколи не моляться Богові, зате невпинно обмовляють дітей Божих, особливо проповідників Євангелія. Я можу легко довести, що кожен, хто не молиться Богові, не є християнином. Не може людина жити в серці своєму любов до Бога, якщо вона не має особистої молитви. Найкращий доказ навернення до Христа – жива, гаряча, щира молитва. Першим доказом навернення Савла була його молитва. Бог про нього сказав: «Ось-бо він молиться» (Дії, 9:11).

Я не можу зрозуміти «німої» віри. Перший ступінь віри – розмова з Богом. Саме розмова, а не бурмотіння завчених фраз молитви. Слова молитви, які вимовляють без участі серця, також не є корисними, як стрибання язичників перед ідолами (див. Мт. 15:8–9). Мені можуть заперечити, що Бог чує всяку молитву, тому Він і Бог. Я відповім: Бог є всюдисущим, Він чує всяку молитву, і це правильно. Але не всяку молитву Він приймає. Деякі молитви Бог навіть відмовляється слухати. «Навіть коли ви молитву примножуєте, Я не слухаю вас», – говорить Господь (Іс. 1:15). Молитись і водночас свідомо грішити – несумісні речі. Або молитва повинна винищувати гріх, видаляти його із серця, або гріх паралізує молитву.

Христос освячує молитви тих, хто вірує в Нього. Він – Заступник, Він – Єдиний Посередник між Богом і людиною (див. Євр. 7:25). Найслабша молитва з вуст і серця розкаяного грішника стає сильною

і переможною, коли Христос як Первосвященник приносить її до престолу благодати.

Молитва – це найкращий засіб проти гріха та диявола. У боротьбі з лукавим Бог дав нам три складові: кров Христа, слово свідчення і життя, покладене на вітар Божий (див. Об. 12:11). Цими трьома речами ми перемагаємо лукавого.

Не кажи, читачу, що ти не знаєш, як молитися. Немає нічого простішого за молитву. Для молитви не потрібна вища освіта. Навіть слабка дитина кричить, коли холодна. Ми знаходимо потрібні слова, щоб сказати лікареві про свою хворобу. Тож повинні знайти слова і для того, щоб сказати Богові про неблагополуччя своєї безсмертної душі.

Не кажіть, що не маєте місця для молитви. Христос молився на горі, Петро – на даху будинку, Ісак – у полі, Нафанаїл – під деревом, Йона – в утробі кита, а один із моїх друзів звернувся до Христа,

перебуваючи глибоко під землею в бельгійській шахті. Бог є Дух. Він – всюдисущий.

Не кажіть, що не маєте часу для молитви. Це неправда. Даниїл керував країною, але продовжував молитися тричі на день.

Христос сказав: «Того, хто до Мене приходить, Я не вижену геть» (Ів. 6:37); «Будьте тривалі в молитві» (Кол. 4:2). Холодна, млява, лінива молитва – не молитва. Молитва – це крик, боротьба, знемога, прохання, подяка, хвала, перемога, захоплення...

Молячись, просіть не лише за себе, а й за інших.

Молитва – це золотий ключ до Божої скарбниці. І цей ключ Господь дав у розпорядження всієї церкви та кожній людині, яка вірує в Нього.

Господи! Навчи кожного з нас безперестанку молитися!

Микола ВОДНЕВСЬКИЙ

На всі часи

Кілька тижнів тому до мене в церкві підійшов парубок і заявив про свої сумніви щодо унікальності Біблії, про яку проголошують з кафедри. Незважаючи на те, що народився у християнській сім'ї, він утратив віру в істинність Писання. Для нього це просто одна з багатьох стародавніх книг, таких як «Іліада» та «Одіссея» Гомера, «Епос про Гільгамеша» та «Діалоги Платона», що продають у книгарнях.

Останнім часом можна почути чимало таких заперечень проти істинності Священного Писання. Дедалі більше звучать запитання: чи можемо довіряти Біблії, чи є Біблія достатньо авторитетним

джерелом духовної та історичної інформації, чи дійсно Біблія є правдивим Словом Божим?

Ліберальне богослов'я наших днів схиляє до сумнівів достатність, актуальність і авторитетність Біблії в історичних питаннях і питаннях віри. Ліберальне богослов'я пропонує переосмислити деякі істини Писання та надати їм іншого значення.

Сьогодні ліберальне богослов'я знаходить своє вираження у так званому дешевому Євангелії, або в «дешевій благодаті», яка не вимагає глибокого покаяння у гріхах і цілковитого звільнення. Дешева благодать – це проповідь, яка лестить слуху, розслаблює та заспокоює замість того, щоб ставити

людину перед радикальним вибором: покаятися та сповідати свої гріхи перед Богом. У наші дні ліберальне богослов'я виражає себе і в проповіді «євангелія успіху», де матеріальний достаток є вказівкою на істинність віри. Така проповідь успіху відкрито заохочує поклоніння мамоні, проти чого застерігав Ісус Христос, говорячи: «Не можете Богові служити й мамоні» (Мт. 6:24).

Яким чином церква сьогодні може відповісти на такі нападки? Що протиставити цим тенденціям?

Спершу ми повинні розуміти, яку природу й авторитет має Біблія. Біблія – це найдавніша з книг, яку читають ось уже дві тисячі років. До того ж протягом останніх

століть її прочитала найбільша кількість людей на Землі. Біблія також наклала відбиток на всю історію людства, його літературу, філософію та мистецтво. Біблія є цілою бібліотекою, тобто зібранням книг, написаних у різних літературних жанрах. Але при цьому розмаїтті всі книги Біблії перебувають в абсолютній єдності й гармонії, ніби написані одним і тим самим автором. Тому Біблія – це не просто книга з питань релігійності й розповідь про історичні події минулого. Ця книга має Божественний авторитет. За всією безліччю авторів і розмаїттям літературних жанрів стоїть один автор – Сам Бог. Церква вірить у богонатхнення Біблії, і доктрина про богонатхнення Священного Писання є для неї однією з найважливіших.

Чому важливо вірити в богонатхнення Біблії?

Чому Церкві настільки важлива віра в богонатхненність Священного Писання?

Віра в богонатхнення Біблії – це питання авторитету, питання довіри Богові. Цю віру диявол овів сумнівом ще від початку створення людства, кажучи: «Чи справді Бог звелів?..» (Бут. 3:1, переклад Р. Турконяка. – *Прим. ред.*). Якщо в основі Писання не лежить авторитет і влада Бога, тоді Біблія не може претендувати на статус об'єктивної істини, на стандарт, яким ми можемо вибудовувати життя сучасного суспільства та його моральний образ.

Апостол Петро заявляє, що автори старозавітних пророцтв перебували під особливим натхненням Святого Духа, «бо пророцтва ніколи не було з волі людської, а звіщали його святі Божі мужі, проваджені Духом Святим» (2 Пет. 1:21). Отже, за цим одкровенням і подальшим збереженням цих пророцтв у письмовому вигляді стоїть Божественний авторитет і керівництво Святого Духа.

Так само про Священне Писання говорить і апостол Павло: «Усе

Писання Богом надхнене, і користе до навчання, до докору, до направи, до виховання в праведності» (2 Тим. 3:16). Павло вказує на Божественне походження Священного Писання, вживаючи грецьке слово θεόπνευστος, що означає «богонатхненний». Таким чином, Павло бачив за Біблією Божественний авторитет. Господь не міг дати Своему народові книгу, якій той не міг довіряти. Для Павла «дихання» Боже було джерелом виникнення, передачі та збереження Священного Писання.

Під натхненням Священного Писання церква має на увазі надприродний вплив Святого Духа на її авторів, який перетворив їхні твори на точний запис Божого одкровення. Наприклад, у Повторенні Закону (18:18) Бог каже Мойсеєві: «Дам Я слова Свої в уста Його, і Він їм говоритиме все, що Я накажу». Саме так розуміли богонатхнення Писання: передача біблійними авторами Божественного одкровення. Написане ними справді є Слово Боже¹. Але це не означає, що стиралися особисті риси авторів і стиль написання Біблії. Саме тому існує різниця між книгами Священного Писання, особливо в стилі викладу та мови, що, безперечно, говорить про індивідуальні літературні здібності їхніх авторів. Кожна книга Біблії з'явилася на світ через особливі обставини життя Божого народу та особливого Божого одкровення її авторам. Господь готував кожного з них і відкривав їм Свою волю унікальним чином.

Тому богонатхнення – це особливе керівництво Духа Святого, яке гарантує істинність, достатність і надійність передачі Божественного одкровення. Таким чином, те, що стверджує Біблія про себе саму, про людину, про Бога, про життя, про смерть, про правду, про історію та науку – усе є істинним і гідним уваги². Віра в богонатхнення Писання захищає людину від сумнівів і помилок сучасної постмодерної філософії.

Які методи використовує ворог людських душ, щоб цю віру зруйнувати?

По-перше, це надання Священному Писанню статусу звичайної релігійної книги – однієї з багатьох. У наш час дедалі частіше стверджують, що Біблія нічим не відрізняється від будь-яких інших релігійних книг, таких як Коран, Бхагавадгіта чи Дао де цзін. Таким чином, у Священного Писання відбирають статус унікальності та статус книги Божественного походження. Часто Біблію презентують як звичайну книжку з давнього фольклору, яка не має нічого спільного з якимось Божим одкровенням. Не дивно, що на Біблію не дивляться з повагою і не визнають її Божественний авторитет. Дехто навіть вважає, що Біблія запозичила більшість своїх істин з інших релігій. Наприклад, розповідь про потоп можна знайти у вавилонських епосах Гільгамеша та Енума Еліш, а біблійний Мойсей є двійником сирійського Мізеса³. Така риторика, безумовно, вловлює не лише серця безбожних людей, а й невпевнених християн.

По-друге, постмодерністський і релятивістський світогляди сучасного суспільства намагаються відібрати в Біблії право на абсолютну істину й авторитет. Постмодернізм відкидає будь-яку об'єктивну чи абсолютну істину, особливо в питаннях духовності й релігії. У світських університетах молодь навчають, що істина завжди суб'єктивна. Якщо ти віриш у це – це твоя справа. Просто ніхто нікого не повинен переконувати у своїй правді. Ніхто не може стверджувати, що його віра чи релігія є істинною.

Такі постмодерністські погляди збивають з пантелику і змішують особисту, індивідуальну думку окремої людини з об'єктивною та абсолютною істиною. Ці погляди досягають на авторитет Священного Писання. Відповідно до такого підходу Біблія більше не є абсолютною істиною та не має авторитету,

який повинен формувати мислення сучасного суспільства.

По-третє, рух агностицизму, з кожним днем набираючи обертів, намагається вдихнути в невпевнені серця дух сумніву та скептицизму щодо історичності й актуальності Священного Писання.

Сьогодні неймовірна кількість людей висловлює сумніви щодо достовірності описаних у Біблії історичних подій і переказів. Чимало християн у США зазнало кораблетрощі у вірі після прочитання книжок таких авторів, як Джон Домінік Кроссан, Маркус Борг і Барт Ерман. Ці ліберальні богослови вклали в серця багатьох дух сумніву та протиріччя, незважаючи на досягнення сучасної біблійної археології, яка підтверджує історичність біблійної розповіді. Безумовно, сучасне суспільство швидше схильне приймати необґрунтовані заяви

агностиків, аніж вірити археологічним відкриттям.

Як розрізнити серед величезної різноманітності проповідників в інтернеті, кого можна слухати, а кого – ні?

Не всім, хто з'являється на кафедрі з Біблією, можна довіряти. Церква Ісуса Христа стоїть сьогодні перед схожою проблемою, перед якою колись постало раннє християнство. Те християнство боролось не лише з вченням філософських шкіл, які проповідували свій погляд на реальність, а й із внутрішніми ересями й облудами. Рання церква гідно вийшла із цієї боротьби переможницею, оскільки виробила певні критерії визначення істинності проповідників. Істинними проповідниками Слова Божого були ті, хто визнавав богонатхненність Писання, хто сповідував абсолютну Божественність і людськість Ісуса Христа і вірив

у Трійцю. Істинним проповідником Священного Писання був той, хто проповідував Євангеліє хреста, покаяння та сповідання гріхів. Підтвердженням цієї верифікації істинності проповіді Священного Писання стали перші п'ять соборів ранньої церкви та символи віри, які в ранньому християнстві називали «правилом віри» (regula fidei). Сьогодні ми можемо скористатися їхнім досвідом і застосувати цю верифікацію щодо сучасних проповідників.

Якщо проповідник не висловлює особливу повагу до Священного Писання, маніпулює аудиторією – його слухати не варто. Якщо проповідник спотворює Слово Боже заради піднесення власного авторитету і значущості – він небезпечний. Такий проповідник іде шляхом популізму, а не проповідує чисте Євангеліє Ісуса Христа. Той, хто використовує кафедру для зачарування та спокушання людей, вводячи їх в оману проповіддю «дешевого євангелія», – завдає громаді не виправних збитків.

Тому церква повинна будь-яку проповідь і богословську ідею піддавати верифікації на підставі Священного Писання. До такого підходу закликав апостол Іван: «Улюблені, – не кожному духові вірте, але випробовуйте духів, чи від Бога вони, бо неправдивих пророків багато з'явилося в світ» (1 Ів. 4:1). Апостол Павло закликав стояти на варті власного серця і досліджувати власні думки: «Випробовуйте самих себе, чи ви в вірі» (2 Кор. 13:5).

Пошанування Слова Божого, відсутність маніпуляції та спотворення Писання людською філософією та ідеями постмодернізму сьогодні може служити одним із критеріїв істинності кожного проповідника.

Що робити, якщо у церкву просочилося ліберальне богослов'я?

По-перше, перемогти ліберальне богослов'я можна винятково

проповіддю чистого й неушкодженого Євангелія. Ліберальне богослов'я вже давно просочується не лише в наші церкви, воно намагається завоювати кафедри богословських семінарій та університетів, щоб домінувати і формувати новий християнський світогляд. Схожа ситуація була й у ранній церкві. Тільки тоді церква зіткнулася з атакою грецьких філософських шкіл стоїцизму, епікурейства та гностицизму. Церква відбила всі ці нападки завдяки проповіді чистого та неушкодженого Євангелія. Священне Писання має силу й авторитет для завоювання людського розуму та серця.

По-друге, перемогти ліберальне богослов'я можливо через мистецтво переконання та публічний діалог. Хорошу працю про мистецтво переконання написав християнський автор Ос Гіннес. Його книжка закликає християн не забувати про важливість захисту істини за допомогою здорового глузду, аргументації, доказів і спростування.

Саме так проповідував Євангеліє апостол Павло, перебуваючи в Ефесі під час своєї третьої місіонерської подорожі. Лука каже,

що Павло «промовляв... відважно» (Дії, 19:8). В оригінальному грецькому тексті тут вжито слово *παρρησιάζομαι*. Це дієслово походить від слова *παρρησία*, що означає «сміливо, енергійно, впевнено, відкрито, безстрашно». Також Лука описує проповідь Павла такими словами: «навчаючи» та «переконуючи» про Царство Боже. Слово *διαλέγομαι*, яке в Синодальному перекладі перекладено як «розмовляти», насправді означає «диспут», або раціональний дискурс (від пізньолатинського *discursus*: міркування, доказ). В українській мові ми вживаємо слово «діалог».

Таким чином, Павло проповідував про Христа переконливо й раціонально. Він навертав людей до Бога через раціональне переконання, наводячи аргументи на захист Євангелія та спростовуючи хибні уявлення про Христа.

Переконання є одним з найефективніших методів боротьби з єресями й облудами. Ні гоніння, ні інквізиція цього не зможуть.

¹ Эриксон Миллард. Христианское богословие. Санкт-Петербург: Библия для всех, 2006, 166.

² Wiersbe Warren W. The Wiersbe Bible Commentary: New Testament. Colorado Springs, CO: David C Cook, 2007, 782.

³ Graham Lloyd M. Deceptions and Myths of the Bible. Secaucus, NJ: Carol Publishing Group, 200, 5.

Якщо церква хоче перемогти в боротьбі з ліберальним богослов'ям, їй необхідно навчитися мистецтву переконання. Ми можемо продовжувати цю чудову традицію «апостола язичників» і використовувати раціональне переконання в диспутах із представниками ліберального богослов'я. Церква матиме можливість зростати в процесі осмислення ліберальних помилок і зміцнюватися у вірі в актуальність і статечність Священного Писання. Апостол Павло колись закликав християн у Коринті стояти твердо на фундаменті богонатхненного Священного Писання і руйнувати всі омани та єресі: «Ми руйнуємо задуми і всяке винесення, що підіймається проти пізнання Бога, і полонимо всяке знання на послух Христові» (2 Кор. 10:4–5).

Цей заклик залишається актуальним і в наші неспокійні дні.

**Павло
НЕСМІЯНОВ**

КІЛЬКА ЗАПИТАНЬ ДО ЧИТАЧІВ БІБЛІЇ

1. Яка книга Біблії містить перше пророцтво про Ісуса Христа?
2. Кого в Біблії вперше назвали пророком?
3. Кого критикував пророк Самуїл словами: «Послух ліпший від жертви»?
4. Яка пророча книга містить найбільшу кількість пророцтв про Ісуса Христа?
5. Хто зі старозавітних пророків віщує про Духа Святого?
6. У якій місцевості Ісус розпочав Своє служіння?
7. У якому місті Христа хотіли вбити після Його проповіді в синагозі?
8. За кого молився Ісус такими словами: «Освяти Ти їх правдою! Твоє слово – то правда»?
9. Скільки книг Нового Заповіту є посланнями?
10. Як звали проконсула, який прагнув почути слово Боже від Варнави та Савла і повірив, дивуючись ученню Господньому?

Відповіді на сторінці 31

Новий Заповіт

«Я служу в армії. У мене лише маленьке Євангеліє від Івана. Я читаю ці кілька сторінок уже понад пів року, і мені часом важко зосередитися на змісті: мої думки десь витають. Я від цього страждаю» (уривок зі щоденника).

Минуло понад п'ятдесят років, але досі перед моїми очима постає текст надрукованого в підпільній друкарні Євангелія від Івана. Я навіть пам'ятаю той запах свіжої друкарської фарби.

Мати Новий Заповіт було межею моїх мрій. Тримати його в армії забороняли, але це зовсім інша проблема. Головне – одержати.

І я його одержав. Від моєї молодшої сестрички Фрідри прийшла бандероль, де були чисті конверти. Я писав до десятка листів на день, тож нікого не здивувало, що я отримав бандероль із конвертами. Стос конвертів зверху та знизу. А посередині – Новий Заповіт, захищений у вирізі конвертів, у заглибленні. У мене від хвилювання перехопило дух. Маленька чорна книжка. Видання християнських церков і церков Христових Канади та США, Торонто, 1964 рік.

Мееліс, мій друг-естонець, подарував мені шкіряний футляр: я пришив усередині роби спеціальну кишеню, куди Новий Заповіт поміщався так, що його не було видно сторонньому оку.

Щоранку я мав прибирати в кабінеті начальника штабу. Кабінет чистий: потрібно тільки витрусити попільничку, протерти підлогу та змахнути пил – і в мене майже пів години залишалось для читання. Я опускався навколішки й читав...

Часто під час читання в мою душу вливалось небесне світло. Це неймовірне відчуття! Думаю, це щось схоже до безпосереднього одкровення Бога через Його Слово. Я виходив з кабінету, сповнений такої сили й радості, що мене просто «розпирало». Потім, після армії, я все ще інколи переживав таке відчуття, але згодом це припинилося. Мені здається, що я просто подорослішав.

І коли траплялося, що мене викликали на бесіду, то на кожне запитання Господь давав мені відповідь зі Свого Слова. Це настільки дивовижно! Офіцери мене дуже поважали, адже з метою перевиховання прилітали «фахівці» з Москви та Риги, однак нічого не могли зі мною вдіяти. Вони не знали таємниці моєї сили.

Якось уночі до мене на ліжку присів старшина надстрокової служби Микола Шевчук і, трясучи мене за плече, розбудив. Пошепки каже:

– Цорне, дай мені почитати Новий Заповіт. Я знаю, що ти його маєш.

– Я не маю Нового Заповіту, – відмовляю. – Він не мені належить, а моїй сестрі. Вона надіслала на час служби.

– Дай, прошу тебе! Присягаюсь, я поверну.

– Добре. Візьми, – я нахилився і вийняв Новий Заповіт зі схованки, що була влаштована в тумбочці.

За кілька днів старшина Шевчук, якому за його суворість і прискіпливість дали прізвисько Дракон, повернув мені Новий Заповіт. Я знаю, що він потайки читав, коли після сварки з дружиною приходив ночувати у свій закуток у казармі. Там він слухав християнські радіопередачі, коли в мене відібрали радіоприймач.

От би сьогодні знайти Шевчука та поговорити з ним! Після армії я повернув Новий Заповіт сестрі. Подальша його доля мені невідома. Шкода. За роки, що минули після армії, я мав уже кілька Біблій: одну я залишив в автобусі, дві інші стали непридатними, почали розпадатися.

Тепер у мене прекрасна Біблія нашого видання: із золотим обрізом, у шкіряній палітурці, із замочком – Ювілейне видання до 2000-річчя Різдва Христового. Я її

дуже люблю. Але досі на моєму робочому столі лежить Новий Заповіт видання християнських церков і церков Христових – маленька чорна книжечка, набрана академічним шрифтом. Точнісінько як та, що була в мене в армії. Я іноді беру її в руки як найбільшу коштовність. Через цю книгу Бог так часто торкався мого серця!

Вальдемар ЦОРН

Сталось це в Польщі. Їду я поїздом із Холма до Варшави. У вагон входить молодик і сідає поряд. Я дістаю з портфеля журнал «Євангельська віра» та читаю.

Мій сусід коситься на обкладинку журналу, а потім звертається до мене:

– Що це у вас? Дозвольте подивитися?

Я простягаю йому журнал.

– «Євангельська віра», – читає він голосно з іронічною посмішкою. – У ХХ столітті така література! Невже вірите в усе це? Вірите в Біблію? Адже вона сповнена протиріч і забобонів!

– Скажіть, – промовляю я у відповідь, – а ви самі читали Біблію?

– Авжеж! Звичайно, читав, від палітурки до палітурки. Я її всю навиліт знаю, – відповів він із неабияким зухвальством.

– Навиліт? – повторюю я його слова. – Ви знаєте Біблію від початку до кінця? Тоді дозвольте поставити вам одне запитання.

Самовпевнений, удаваний тон незнайомця пробудив у мені, колишньому вчителю, бажання повернути учня до належної йому скромності й серйозності. Сусіди слухали нашу розмову мовчки й зацікавлено.

– Питання таке, – продовжував я. – Ви кажете, що Біблія сповнена протиріч, і переконані, що книги, які її складають, не заслуговують на довіру. Так? Ну, а що ви скажете про книгу Йоакима?

Мій співрозмовник на мить затнувся, але швидко опанував себе і промовив:

– Книга Йоакима? Ну так... гм... Ця ще відносно нічого. Але насправді,

У ВАГОНІ

якщо розібратися як слід, то й вона, як і вся Біблія, сповнена неправди, небилиць і забобонів.

– То послухайте, парубче! Книги Йоакима в Біблії немає. Ось бачите, ви сказали, що знаєте Біблію навиліт, а, виявляється, вам невідомі навіть назви книг, з яких вона складається. Ай-ай-ай!

Сусіди вибухнули сміхом. А от мій співрозмовник не знав куди й подітися – то шарівся, то полотнів. Було шкода парубка.

Я ж приязно промовив:

– Мій друже, будьте обережні щодо Біблії. Принаймні, перш ніж судити про неї, прочитайте її уважно.

Ми з ним розмовляли ще деякий час. Варто зауважити, що тон його мовлення став зовсім іншим – скромним і дружнім.

Цей приклад відображає велике духовне невігластво та безсоромність хулителів Слова Божого. Ми нерідко зустрічаємо те саме серед «мудрих і розумних віку цього», які читають лекції та пишуть книжки про Біблію, які обрамляють своє заперечення в більш тонку науково-літературну форму.

Уся ця критика, як і описаний вище випадок, підтверджує слова Христа: «Помиляєтесь ви, не знаючи Писання, ні Божої сили».

Проф.
Володимир
МАРЦИНКОВСЬКИЙ

СТАТТЯ ПРО ПОКАЯННЯ

Хочу коротко поділитися історією про те, як журнал «Віра і життя» допоміг одній людині отримати спасіння.

Щосуботи ми, співробітники реабілітаційного центру, приїжджали на залізничний вокзал у м. Коростені (Житомирська обл.) годувати безпритульних. Ми роздавали їм також Нові Заповіти, журнали «Віра і життя» і «Стежинка». Наш центр розташований за 15 кілометрів від міста.

Якось серед ночі ми прокинулися від гучного стуку. Коли відчинили двері, побачили чоловіка, який завжди приходив до нас на вокзал по їжу. Він був дуже схвильований. У його очах стояли сльози. Ми впустили чоловіка всередину, і він, трохи заспокоївшись, розповів нам про те, що сталося. Він прокинувся серед ночі, бо змерз. Була зима. Ночував десь у занедбаному будинку.

Вирішив розтопити грубку й узяв для цього журнал «Віра і життя», який ми роздавали на вокзалі. Але щось спонукало його розгорнути журнал і прочитати першу статтю навмання. Стаття була про покаяння. Вона неабияк торкнулася його серця. Чоловік дбайливо сховав журнал за пазухою і буквально біг ці 15 кілометрів до нашого центру.

Урешті чоловік покаявся, за шість місяців пройшов курс реабілітації, прийняв водне хрещення і зараз служить у нашому центрі реабілітації.

Слава та хвала Богові за все!

Ваш журнал дуже потрібний людям. Щиро вам дякую!

Лист без підпису

ЩИРО ЦІНЮЮ

Щиро й сердечно дякую вам за багаторічну працю на Божій ниві. Уже понад двадцять років я отримую журнал «Віра і життя» і ціную його як джерело підтримки та зміцнення духовних сил. Кожен номер чекаю з нетерпінням. І не дарма! Дякуємо за ваш талант і працьовитість, якими Бог нагородив вас, за велику справу поширення Божого Слова. Воістину сьогодні, як і за всіх часів, слова Христа мають неабияку силу: «Не хлібом самим буде жити людина, але кожним словом, що походить із уст Божих» (Мт. 4:4).

Особливо хочу подякувати Ш. Досовій за її публікації в журналі, а також за книжку «Моя вічна весна», яку я прочитала сім разів із неабияким захопленням. Усі викладені у книжці події мені, котра прожила довгі роки в Казахстані, близькі та зрозумілі. Мій чоловік, який не мав жодного уявлення про життя і звичаї народів Середньої Азії, теж із цікавістю прочитав цю книжку, перекладену німецькою мовою. На моє запитання, чи йому сподобалася книжка, він відповів: «Як вона може не сподобатися? Усе написане в ній – правда». Ніколи не забуду цих слів.

Будьте благословенні.

Лариса ЛОРЕНЦ

ПІДБАДЬОРЕННЯ ДЛЯ
САМОТНЬОГО МАНДРІВНИКА

Дякую вам за вашу працю на ниві Божій. Статті, проповіді, вірші, опубліковані в журналі, часто є підбадьоренням і підтримкою, особливо для самотнього мандрівника серед бурхливих хвиль життєвого океану.

Нехай благословить вас Господь і надалі здійснювати це служіння на славу Йому та для підбадьорення кожного, хто візьме в руки журнал. Нехай милість Божа надихає, підтримує та зміцнює вас.

Віра ШИШКОВА

ЧЕКАЮ НА НАСТУПНИЙ УРОК

Вибачте, що вам так довго не відповідав. Наразі Збройні Сили України звільнили Харків і пошта запрацювала. Поспішаю надіслати вам відповіді на урок курсу. Надсилаю також фото нашої церкви. Нас збирається 40–50 людей. Багато хто проходить ваш курс «Бути християнином». Керівництво колонії добре ставиться до вірян: дозволило нам проводити служіння у клубі зони. Один чоловік, якого достроково звільнили, приходить до нас як капелан і проводить служіння. Ми багато співаємо, молимося за вас і про те, щоб закінчилася війна.

Чекаю з нетерпінням на наступний урок, а також духовну літературу. Заздалегідь дякую!

Олександр ДОРОШЕНКО

ВІДПОВІДІ НА ЗАПИТАННЯ ЗІ СТОРІНКИ 27

1. У книзі Буття (3:15). 2. Авраама (Бут. 20:7). 3. Царя Саула (1 Сам. 15:20–22). 4. Книга пророка Ісаї. 5. Йоїл (Йоїл, 2:28).
6. У Галілеї (Мт. 4:12–17). 7. У Назареті (Лк. 4:16–30).
8. За Своїх учнів (Ів. 17:17). 9. 21. 10. Сергій Павло (Дії, 13:6–12).

ІЛЮСТРАЦІЇ ДО СТАТЕЙ

c. 2 © ArtMari / shutterstock.com	c. 16 © 274981748 / shutterstock.com
c. 4 © spixel / shutterstock.com	c. 18 © 41480635 / shutterstock.com
c. 8 © robert_s / shutterstock.com	c. 20 © 12410557 / shutterstock.com
c. 10 © Пароплав «Генерал Гаррі Тейлор» / navsource.org	c. 22 © Benjamin Haas / shutterstock.com
c. 13 © George Marcel / shutterstock.com	c. 23 © B-D-S Piotr Marcinski / shutterstock.com
c. 14 © RazzomGame / shutterstock.com	c. 26 © Donald Linscott / shutterstock.com
c. 15 © djgis / shutterstock.com	c. 32 © design36 / shutterstock.com

ВІРА І ЖИТТЯ

Засновник

РО «УМТ "СВІТЛО НА СХОДІ"»

Видається на добровільні пожертвування читачів.
Виходить шість разів на рік. Тираж 15 000 прим.

Головний редактор Василь Давидюк
Редакційна колегія:

Павло Давидюк
Олена Зенченко
Анна Назаренко
Інна Анохіна
Олег Блощук (переклад віршів з російської)
Микола Давидюк
Вальдемар Цорн

Журнал зареєстровано в Міністерстві юстиції України.
Свідоцтво про державну реєстрацію:
серія КВ, № 23369-13209ПР від 24.05.2018.

Передплатний індекс – 49283

Адреса редакції в Україні:

РО «УМТ "СВІТЛО НА СХОДІ"»,
вул. Хорольська, 30, м. Київ, Україна, 02090;
тел.: 044-296-86-39; 296-87-69;
e-mail: viz@sns.org.ua; адреса сайту: www.sns.org.ua

Адреса редакції в Німеччині:

LICHT IM OSTEN, Postfach 1340,
70809 Korntal, GERMANY
Телефон: 0711-83-99-08-23; факс: 0711-83-99-08-4;
e-mail: wzorn@lio.org

Адреса представництва у США:

USA, Light in the East, P.O. Box 185,
Orangevale, CA 95662
Tel.: 916-348 33 88; e-mail: liteusa@lio.org

Оформити передплату на журнал, надіслати листи і матеріали можна за будь-якою з наведених адрес.

Пожертвування можна надіслати за наступними реквізитами:

РО «УМТ "СВІТЛО НА СХОДІ"»,
IBAN: UA38305299000026006000117462
АТ КБ «Приватбанк» м. Києва
Код ЄДРПОУ / ІНН: 14300272

У призначенні платежу вказати:

«Пожертвування на журнал ... (назва журналу)...».
ПІБ, адресу і номер телефону отримувача журналу.

Пожертвування із західних країн можна надіслати чеками на адресу редакції в Німеччині або переказами на банківський рахунок:

IBAN DE07604500500009916425
SWIFT/BIC SOLADES1LBG
Kreissparkasse Ludwigsburg

Видання й розповсюдження журналу залежить від молитовної та матеріальної підтримки читачів!

Позиція редакції не завжди співпадає з позицією авторів надрукованих матеріалів.

Рукописи, надіслані до редакції, рецензуванню та поверненню авторам не підлягають.

Комп'ютерна верстка та дизайн: Йордан Пеянські, Микола Давидюк
© «СВІТЛО НА СХОДІ», 2023.

ISSN 1610-9120

Номер підписано до друку 26 травня 2023 року.

Надруковано ООО «Новий друк»,
вул. Магнітогорська, 1, м. Київ, Україна, 02094.

На обкладинці:

© Leah-Anne Thompson / shutterstock.com

sns.org.ua

І СКАЗАВ МЕНІ ГОСПОДЬ:
ТИ ДОБРЕ БАЧИШ, БО Я ПИЛЬНУЮ
СВОГО СЛОВА, ЩОБ СПРАВДИЛОСЬ ВОНО.

Ер. 1:12